

LAT
90

BIULETYN PTA Nr 16

Czerwiec 2015

Polskie Towarzystwo Antropologiczne
ul. Umultowska 89, 61-614 Poznań
tel. 61 8295713 fax. 61 8295730
<http://www.ptantropologiczne.pl>
e-mail: pta@amu.edu.pl

Skład Zarządu Głównego
PTA 2012 – 2015

Przewodnicząca PTA

prof. dr hab. Maria Kaczmarek

Zastępcy Przewodniczącej PTA

dr hab. Danuta Kornafel, prof. UW

prof. dr hab. Teresa Łaska-Mierzejewska

prof. dr hab. Joachim Cieślik

Członkowie Zarządu PTA

dr hab. Elżbieta Haduch, prof. UJ

dr hab. Halina Kołodziej, prof. nadzw.

dr hab. Sławomir Kozieł, prof. nadzw.

dr hab. Barbara Kwiatkowska, prof. UP

prof. dr hab. Janusz Piontek

prof. dr hab. Anna Siniarska-Wolańska

prof. dr hab. Teresa Sławińska-Ochła

prof. dr hab. Krzysztof Szostek

prof. dr hab. Ryszard Żarów

Sekretarz PTA

dr Anita Szwed

Skarbnik PTA

dr hab. Urszula Czerniak

Komisja Rewizyjna PTA

Przewodnicząca

dr hab. Ewa Ziółkowska-Łajp, prof. AWF

Członkowie

dr hab. Krystyna Cieślik, prof. AWF

prof. dr hab. Maciej Henneberg

prof. dr hab. Zofia Ignasiak

prof. dr hab. Elżbieta Żądzińska

Sąd Koleżeński PTA

Przewodnicząca

dr hab. Anna Burdukiewicz, prof. AWF

Członkowie stali

prof. dr hab. Stanisław Gołąb

prof. dr hab. Guido Kriesel

dr hab. Ewa Szczepanowska, prof. nadzw.

dr hab. Tomasz Kozłowski

Szanowni Członkowie Honorowi PTA,
Koleżanki i Koledzy,

przed nami wakacje letnie, niech będą
sielskie i pełne radości, byśmy naładowani
solidną porcją energii mogli ją wykorzystać
podczas naszej konferencji i aby
wystarczyła nam na cały nowy rok
akademicki 2015-2016

w imieniu Zarządu Głównego
oraz swoim własnym
życzy

prof. dr hab. Maria Kaczmarek
Przewodnicząca
Zarządu Głównego PTA

Z DZIAŁALNOŚCI ZARZĄDU GŁÓWNEGO PTA

Sprawozdanie z posiedzenia Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Antropologicznego

W dniu 12. maja 2015 roku w Poznaniu w godzinach od 11.00 do 15.30 odbyło się zwyczajne posiedzenie Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, tym razem tradycyjnie poprzez udział fizyczny w posiedzeniu (FTF), które miało miejsce w Collegium Biologicum, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Posiedzeniu przewodniczyła prof. Maria Kaczmarek, przewodnicząca ZG PTA, a udział w nim wzięli: prof. dr hab. Joachim Cieślik, dr hab. Urszula Czerniak, dr Anita Szwed (Poznań); prof. dr hab. Danuta Kornafel, prof. dr hab. Barbara Kwiatkowska, prof. dr hab. Teresa Sławińska-Ochla, prof. dr hab. Sławomir Koziół (Wrocław) oraz prof. dr hab. Elżbieta Haduch i prof. dr hab. Krzysztof Szostek (Kraków).

Po przywitaniu uczestników zebrania, przyjęciu przez członków Zarządu porządku obrad i wyznaczeniu dr Anity Szwed na protokolanta, prof. dr hab. Maria Kaczmarek przystąpiła do podsumowania działalności PTA w mijającej kadencji i omówienia trudnych spraw. Na wstępie wskazała, że misją Polskiego Towarzystwa Antropologicznego jest upowszechnianie wiedzy. Misję tę PTA wypełnia poprzez organizowanie konferencji, seminariów, warsztatów i spotkań naukowych w oddziałach PTA. Należy te formy działalności wzmocnić, poczynając od pracy oddziałów, poprzez systematyczne odbywanie zebrań naukowych, dyskusję i promowanie wyników badań naukowych w społeczeństwie. Wstawienie PTA do portali społecznościowych miało na celu zwiększenie oddziaływania informacyjnego naszego stowarzyszenia zarówno w świadomości społecznej (Facebook) jak i wśród przedstawicieli innych zawodów (Linkedin). Mając na uwadze toczące się dyskusje na temat znaczenia wyników badań naukowych dla gospodarki czy kształcenia kadr zawodowych, powinniśmy wzmocnić nasze działania społeczne w tym zakresie tematycznym. Jest to przesłanie do przyszłych władz PTA.

Innym sposobem wypełniania misji PTA jest wydawanie czasopisma *Anthropological Review* (AR) Czasopismo ulokowane jest na dwóch platformach internetowych: De Gruyter oraz w portalu PTA w zakładce w języku angielskim. AR osiąga coraz lepsze wyniki pomimo ogromnej konkurencji czasopism krajowych i zagranicznych, ważne jest jednak cytowanie prac opublikowanych w AR i wzajemne cytowanie, od tego zależy pozycja czasopisma i nas samych w nauce. W związku z coraz to nowymi wymogami ministerialnymi wobec czasopism naukowych, konieczne jest zwiększenie liczby wydawanych zeszytów tak aby AR przekształcić w kwartalnik, a to wiąże się z koniecznością publikowania większej liczby prac oraz w konsekwencji większymi kosztami. Koszty związane są wyłącznie z procesem wydawniczym, prace redakcyjne (redakcja, recenzje) wykonywane są społecznie. Zarząd

Główny zdecydował o wysłaniu prośby do wszystkich jednostek naukowych skupiających antropologów o wsparcie czasopisma poprzez zwiększenie liczby przesyłanych artykułów do publikacji.

Kolejne działania powinny koncentrować się wokół powiększenia szeregów PTA o nowych członków. Trzeba zachęcać młodych adeptów antropologii do wstępowania do PTA.

W następnym punkcie obrad dr hab. Urszula Czerniak, skarbnik PTA, złożyła raport o stanie finansów PTA. Zarząd Główny jednogłośnie podjął uchwałę o przyjęciu sprawozdania skarbnika PTA. Równocześnie, raport ten ujawnił wysoce niezadowolający stan finansów PTA. Wynika to z faktu odmowy MNiSW współfinansowania działalności statutowej PTA (np. brak dotacji do *Antropological Review*) nadto borykamy się z permanentnym niepłaceniem składki członkowskiej przez blisko połowę członków. Taka sytuacja zmusza do poszukiwania pieniędzy z zewnętrznych źródeł ale jest to niezwykle trudne z powodu ograniczeń formalnych. Zaproponowano utworzenie darowizny na rzecz *Anthropological Review* oraz zaapelowanie o systematyczne i terminowe płacenie składek przez członków PTA. Tym bardziej, że po wnikliwej dyskusji nad wysokością składki członkowskiej PTA w porównaniu z innymi stowarzyszeniami naukowymi, Zarząd Główny widząc, że jest ona jedną z niższych, widzi potrzebę jej podwyższenia. Stanowisko to znalazło wyraz w stosownej uchwale, która następnie będzie przedłożona walnemu zgromadzeniu członków 17 września br. w Poznaniu. Kwotą wyjściową do dyskusji jest 120 zł.

Następnie prof. dr hab. Maria Kaczmarek, przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego XLV Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej PTA, omówiła stan przygotowań do konferencji.

W wolnych głosach i wnioskach prof. dr hab. Maria Kaczmarek zaprosiła do nadsyłania materiałów do czerwcowego Biuletynu.

Wobec braku kolejnych głosów i wniosków, Przewodnicząca PTA, prof. dr hab. Maria Kaczmarek dziękując wszystkim uczestnikom za udział, zamknęła posiedzenie Zarządu Głównego PTA. Po czym wykonano pamiątkową fotografię.

Fot.1. Członkowie Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Antropologicznego po swym posiedzeniu 12. maja 2015 roku w Collegium Biologicum Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Od lewej do prawej: prof. Krzysztof Szostek, prof. Barbara Kwiatkowska, prof. Elżbieta Haduch, prof. Maria Kaczmarek, dr hab. Urszula Czerniak, dr Anita Szwed, prof. Sławomir Koziół, prof. Teresa Sławińska-Ochła, prof. Danuta Kornafel, prof. Joachim Cieślik

Postscriptum Ostatnie posiedzenie Zarządu Głównego kadencji 2012-2015 ujawniło talenty poza naukowe niektórych członkiń. Ich wytwory wzbogaciły tradycyjnie koleżeńską atmosferę posiedzenia o akcenty smakowe.

Fot.2. Kanapki przewodniczącej

Fot.3. Sernik sekretarz

Maria Kaczmarek i Anita Szwed

ODESZLI OD NAS...

Odszedł z naszego grona ceniony, lubiany, wysoce aktywny Członek Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, a nade wszystko Człowiek wielkiej miary.

Dr Henryk Piechaczek – 8.04.1939 – 29.01.2015.

Na Walnym Zebraniu naszego Towarzystwa, zorganizowanym przez Oddział Toruński w Bachotku, w 1987 roku, został wybrany do Zarządu Głównego Towarzystwa, w którym pełnił funkcję skarbnika do 1999 roku. W tym okresie siedzibą Prezesa, Prof. Pawła Bergmana, oraz Sekretarza ZG był Wrocław, a w Warszawie, w Akademii Wychowania Fizycznego – zlokalizowana była księgowość oraz finanse Towarzystwa, ze Skarbnikiem ZG, dr Henrykiem Piechaczkiem oraz vice prezesem Towarzystwa.

Na Walnym Zjeździe zorganizowanym przez Oddział Warszawski PTA w Ryni, w 1999 roku, zostały wybrane nowe Władze, co spowodowało wyrejestrowanie Towarzystwa z Warszawy i zarejestrowanie we Wrocławiu, a następnie przekazanie zgromadzonych przez wiele lat dokumentów finansowych nowemu Prezydium – w czym z całym oddaniem uczestniczył ustępujący Skarbnik Zarządu Głównego.

Funkcja Skarbnika była jednak mocno przypisana do dr Henryka Piechaczka, bowiem pełnił ją w Oddziale Warszawskim PTA – do końca życia.

Był też niezwykle aktywnym i oddanym współorganizatorem dwóch Konferencji Ogólnopolskich organizowanych przez Oddział Warszawski – w 1999 roku w Ryni oraz w 2013 roku w Warszawie. Był zawsze czynnym uczestnikiem części naukowej, i wysoce

aktywnym uczestnikiem spotkań towarzyskich, wszystkich konferencji i zjazdów naszego Towarzystwa.

Dr Henryk Piechaczek był wieloletnim pracownikiem naukowym Instytutu Sportu a następnie Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie.

Miał wielkie szczęście rozpoczynać swoją aktywność naukową u boku Prof. Haliny Milicerowej. W latach 70-tych minionego wieku zainteresowania badawcze Antropologów z Instytutu Sportu koncentrowały się na metodach oceny składu tkankowego ciała ludzkiego, co ma fundamentalne znaczenie w sporcie. Badania te były podstawą dysertacji na stopień doktora nauk o kulturze fizycznej, zatytułowanej „Oznaczanie całkowitego tłuszczu ciała metodami densytometryczną i antropometryczną”, a następnie opublikowane w Materiałach i Pracach Antropologicznych nr.85, 3-45, w 1975 roku. Wyniki tych badań były przez wiele lat popularne i stosowane przez antropologów i trenerów, znane powszechnie jako „Równania Piechaczka”.

W Akademii Fizycznego w Warszawie dr Henryk Piechaczek był aktywnym uczestnikiem programów badawczych uczelni, autorem i współautorem kilkudziesięciu oryginalnych prac naukowo-badawczych i programów nauczania, współautorem podręczników akademickich. Wypromował ponad 80 magistrów i 90 licencjatów. Ceniony Wychowawca i wymagający, ale lubiany Nauczyciel wielu pokoleń studentów

Oprócz pracy dydaktyczno-naukowej pełnił m.in. funkcje: zastępcy dyrektora ds. dydaktycznych Instytutu Nauk Biologicznych, prodziekana ds. dydaktycznych, członka Rady Wydziału i Senatu AWF oraz wielu komisji senackich.

Był odznaczony Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

W ciągu kilku ostatnich lat był wykładowcą w Kolegium Nauczycielskim w Ciechanowie, w Wyższej Szkole Pawła Włodkowica w Płocku, oraz Wyższej Szkole Trenerów Sportu w Warszawie.

Największym skarbem Henryka była jego niezwykła osobowość. Otóż trudno uwierzyć, aby w jednym człowieku natura umieściła takie bogactwo. Dominującą cechą osobowości naszego Przyjaciela był etyczny stosunek do otaczającego nas Świata. I na takim gruncie oparte były jego relacje międzyludzkie, wielka dobroć, wysoka kultura osobista, a także wspaniałe poczucie humoru, fascynacja pięknem, potrzeba podróżowania, W Twojej ostatniej podróży towarzyszą Ci wszystkie nasze uczucia.

Teresa Łaska-Mierzejewska
Czerwiec 2015.

NOMINACJE PROFESORSKIE

Prof. dr hab. Krzysztof Szostek otrzymał nominację profesorską w dniu 4 marca 2015 r., którą osobiście odebrał z rąk Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego 9 czerwca 2015 roku. Profesor Krzysztof Szostek jest Kierownikiem Zakładu Antropologii, Instytutu Zoologii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Jest autorem ponad 140 prac oryginalnych publikowanych w wiodących czasopismach indeksowanych na liście filadelfijskiej oraz rozdziałów w monografiach. Jego dorobek jest widoczny w bazach bibliometrycznych i cytowany przez badaczy zajmujących się szeroko rozumianą biologią człowieka. Uczestniczył aktywnie w licznych międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych prezentując w referatach i na plakatach wyniki swoich badań oraz przewodnicząc w sesjach naukowych. Odebrał osiem staży naukowych w kraju i za granicą. Był kierownikiem sześciu i głównym wykonawcą jedenastu projektów badawczych finansowanych przez KBN, NCN i NPRH. Za swoją pracę naukową i działalność organizacyjną prof. Krzysztof Szostek otrzymał 8 nagród fundowanych przez Ministerstwo Ochrony Środowiska, JM Rektora UJ, Polskie Towarzystwo Antropologiczne oraz Towarzystwo Asystentów UJ. Jego działalność dydaktyczna jest szeroka. Prowadzi zajęcia dydaktyczne w obrębie 10 przedmiotów i są to kursy obowiązkowe na kierunkach Biologia i Neurobiologia w Instytucie Zoologii UJ oraz

obowiązkowe wykłady monograficzne w ramach specjalizacji Biologia Człowieka. Do dnia dzisiejszego był promotorem ponad 30 magistrantów, 15 licencjatów, jednego doktora, a 4 kolejne przewody doktorskie są w trakcie realizacji. Był recenzentem 2 rozpraw habilitacyjnych i 4 prac doktorskich. Jest recenzentem prac naukowych w renomowanych wydawnictwach zagranicznych, a także ekspertem i recenzentem w NCN. Był członkiem Zarządu i Prezesem Towarzystwa Asystentów UJ, Opiekunem Koła Antropologów UJ oraz Koordynatorem Projektów POIZ i MRPO prowadzonych przez Instytut Zoologii UJ. Pełnił funkcję Kierownika Studiów Niestacjonarnych I i II stopnia na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie (Kierunek Biologia). Jest członkiem Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, Przewodniczącym Oddziału PTA w Krakowie, Członkiem Zarządu Oddziału Krakowskiego Polskiego Towarzystwa Nauk Żywnościowych, Członkiem Zarządu Głównego Komitetu Antropologii Polskiej Akademii Nauk oraz członkiem Panelu Ekspertów Narodowego Centrum Nauki, kadencja 2012-2014.

**Szanowny Panie Profesorze,
z radością przyjęliśmy wiadomość o uzyskaniu przez Pana tytułu profesora.
W związku z tym ważnym osiągnięciem naukowym,
pragniemy złożyć gratulacje i życzyć Panu Profesorowi dalszych sukcesów
w pracy naukowej oraz wszelkiej pomyślności w życiu osobistym.**

**Przewodnicząca i członkowie Zarządu Głównego
oraz pozostali członkowie Polskiego Towarzystwa Antropologicznego**

SPRAWOZDANIA Z KONFERENCJI I SPOTKAŃ NAUKOWYCH

Sprawozdanie z II Krajowej Konferencji Naukowo-Szkoleniowej "SOCJOLOGIA MEDYCYNY - PROMOCJA ZDROWIA – STARZENIE"

Wrocław, 20 – 21 marca 2015 r.

W dniach 20 – 21 marca 2015 roku, na Uniwersytecie Przyrodniczym we Wrocławiu, odbyła się II Krajowa Konferencja Naukowo-Szkoleniowa "SOCJOLOGIA MEDYCYNY – PROMOCJA ZDROWIA – STARZENIE". Organizatorami konferencji byli: Zakład Antropologii oraz Studenckie Koło Naukowe Antropologów "JUVENIS" z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, Zakład Humanistycznych Nauk Lekarskich i Studenckie Koło Naukowe Aktywizacji Społeczeństwa na Rzecz Zdrowia oraz Promocji Zdrowia z Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu, a także Polskie Towarzystwo Antropologiczne. Wydarzeniami towarzyszącymi konferencji były 90. rocznica Polskiego Towarzystwa Antropologicznego oraz Konkurs fotograficzny „Zdrowie – podaj dalej!”

Patronat Honorowy nad wydarzeniem objęli: JM Rektor Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu prof. dr hab. Roman Kołacz, oraz JM Rektor Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu prof. dr hab. Marek Ziętek, natomiast Patronat Organizacyjny Dziekan Wydziału Biologii i Hodowli Zwierząt Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu prof. dr hab. Andrzej Zachwieja. Wszystkie obrady odbywały się w salach Wydziału Biologii i Hodowli Zwierząt Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu.

W skład Komitetu Naukowego weszli: dr hab. Barbara Kwiatkowska, prof. nadzw. oraz dr hab. Krzysztof Boryśławski, prof. nadzw. (Zakład Antropologii, Instytut Biologii, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu), prof. dr hab. Maria Kaczmarek (Zakład Biologii Rozwoju Człowieka, Instytut Antropologii, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu), dr hab. n. med. Alicja Krzyżaniak, prof. nadzw. (Zakład Epidemiologii, Katedra Medycyny Społecznej, Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu), prof. dr hab. Antonina Ostrowska (Instytut Filozofii i Socjologii PAN, Warszawa), prof. dr hab. Beata Tobiasz-Adamczyk (Katedra Epidemiologii i Medycyny Zapobiegawczej, Collegium Medicum, Uniwersytet Jagielloński, Kraków), dr hab. Włodzimierz Piątkowski, prof. nadzw. (Instytut Socjologii, UMCS w Lublinie; Samodzielna Pracownia Socjologii Medycyny, Uniwersytet Medyczny w Lublinie), dr hab. Iwona Taranowicz (Instytut Socjologii, Uniwersytet Wrocławski; Zakład Medycznych Nauk Społecznych, Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu), dr hab. Jarosław Barański (Zakład Humanistycznych Nauk Lekarskich, Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu).

Przewodniczącą Komitetu Organizacyjnego była dr Małgorzata Synowiec-Piłat (Zakład Humanistycznych Nauk Lekarskich, Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu, natomiast sekretarzami: mgr Małgorzata Suchanecka (Zakład Humanistycznych Nauk Lekarskich, UM we Wrocławiu; SKN Antropologów "JUVENIS", UPWr), Joanna Sarbinowska i Michał Jędrzejek (SKN Aktywizacji Społeczeństwa na Rzecz Zdrowia oraz Promocji Zdrowia, UM we Wrocławiu). Członkami Komitetu Organizacyjnego byli: dr Jacek Szczurowski i dr Dariusz Nowakowski (Zakład Antropologii, Instytut Biologii, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu), mgr Katarzyna Graja, mgr Aleksandra Magiera, Małgorzata Kaziuk, Katarzyna Król, Dariusz Nowacki, Aneta Jaszczyk, Dominika Świdorska (SKN Antropologów "JUVENIS", Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu), Dominik Piłat (Uniwersytet Wrocławski) oraz Patrizia Polańska, Anna Przeliorz, Aleksandra Siwiec, Karolina Surma (SKN Aktywizacji Społeczeństwa na Rzecz Zdrowia oraz Promocji Zdrowia, Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu).

W konferencji uczestniczyło ponad 160 osób reprezentujących różnorodne ośrodki naukowe z całej Polski. Zaprezentowano ok. 100 interdyscyplinarnych prac, zarówno doświadczonych naukowców, jak i początkujących – doktorantów i studentów, z wielu różnych dziedzin nauki, głównie były to nauki biologiczne, medyczne, jak również humanistyczne. Wszystkie wystąpienia dotyczyły szeroko pojętej problematyki starzenia. Głównym celem było poznanie stanu aktualnych badań dotyczących starości oraz próba wypracowania strategii przeciwdziałania niekorzystnym zjawiskom społecznym, psychologicznym i zdrowotnym z nią związanym.

Obrady, w formie referatów ustnych, toczyły się w ośmiu równocześnie organizowanych sesjach, zgodnie z następującymi panelami tematycznymi: (1) Inkluzja czy ekskluzja? Człowiek stary w społeczeństwie (dwie sesje), (2) Starość a polityka publiczna/społeczna, (3) Problemy zdrowotne osób starszych (dwie sesje), (4) Sesja biologiczno-medyczna poświęcona 90 rocznicy PTA (dwie sesje), (5) Społeczne obrazy starości, (6) Potrzeby opiekuńcze osób starszych oraz ich opiekunów (dwie sesje), (7) Ciało i seksualność a starość, (8) Aktywne starzenie się. Dodatkowo młodzi naukowcy startowali w konkursie prac w dwóch odrębnych sesjach studenckich; najlepsi zostali nagrodzeni przez komisję konkursową.

Każdy dzień konferencji otwierały wykłady plenarne, wygłaszane przez wybitnych naukowców, które treścią nawiązywały do najważniejszych zagadnień związanych z problematyką starzenia się społeczeństwa. Prof. dr hab. Maria Kaczmarek (Zakład Biologii Rozwoju Człowieka, Instytut Antropologii, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu) przedstawiła wykład: *Ostatni szczebel drabiny....* Prof. dr hab. Beata Tobiasz-Adamczyk (Katedra Epidemiologii i Medycyny Zapobiegawczej, Collegium Medicum, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie) - *Relacje pomiędzy socjologią medycyny a socjologią starości - nowe wyzwania, społeczne oczekiwania i nierozwiązane dylematy*. Prof. dr hab. Włodzimierz Piątkowski (Instytut Socjologii, UMCS w Lublinie; Samodzielna Pracownia Socjologii

Medycyny, Uniwersytet Medyczny w Lublinie) wygłosił wykład: *Starzy - starym. Terapeuci i pacjenci w polskim leczeniu ludowym*. Dr hab. Iwona Taranowicz (Instytut Socjologii, Uniwersytet Wrocławski; Zakład Medycznych Nauk Społecznych, Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu) - *Społeczne konstrukcje starości*. Dr hab. Jarosław Barański (Zakład Humanistycznych Nauk Lekarskich, Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu) przedstawił wykład: *Starość jako maska*. Dr Zofia Słońska (Zakład Epidemiologii, Prewencji Chorób Układu Krążenia i Promocji Zdrowia, Instytut Kardiologii im. Prymasa Tysiąclecia Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie) - *Zdrowie i kompetencje zdrowotne osób starszych. Stan i wyzwania związane z procesem starzenia się polskiej populacji*, a dr hab. Mariola Bieńko (Instytut Stosowanych Nauk Społecznych, Uniwersytet Warszawski) wygłosiła wykład: *Promocja zdrowia seksualnego osób starych w poradnikowo-medialnej sferze kultury masowej*.

Obecnie jest w przygotowaniu specjalny numer *Anthropological Review*, w którym ukażą się drukiem dobrane przez Komitet Naukowy najważniejsze wystąpienia, a także dwa wydawnictwa w postaci monografii papierowej i elektronicznej, gdzie umieszczone będą artykuły nadesłane przez wszystkich pozostałych uczestników Konferencji po uprzednim ich zrecenzowaniu.

Udział w konferencji umożliwił spotkanie wielu naukowców, a także przyczynił się do nawiązania nowych kontaktów towarzyskich, zarówno podczas uroczystej kolacji dla kadry naukowej, jak i spotkania integracyjnego dla studentów i doktorantów, czy też wycieczki po zabytkowej części Wrocławia. Wyjątkowość konferencji, jak zresztą wielokrotnie podkreślali uczestnicy, polegała na jej interdyscyplinarności, co w efekcie doprowadziło do powstania wielu ciekawych dyskusji.

Bardzo dziękujemy za przybycie, to była niezwykle interesująca konferencja.

Barbara Kwiatkowska, Małgorzata Suchanecka

Przemówienie JM Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu
Prof. dr hab. Romana Kołacza na otwarciu konferencji.

Władze rektorskie Uniwersytetu Przyrodniczego i dziekańskie Wydziału Biologii
i Hodowli Zwierząt.

Obrady w sesji.

Przedstawiciele Komitetu Naukowego oglądają stanowisko SKN Antropologów promujące kierunek studiów Biologia człowieka na Dniu Otwartym Wydziału Biologii i Hodowli Zwierząt UP.

„Wesoły” sekretariat konferencji.

Zdjęcie „rodzinne” organizatorów konferencji.

Pierwsza Sesja studencka.

Funeralia Lednickie 2015

Gdy umiera człowiek – umiera świat cały. Osiemnaste Funeralia Lednickie

Po raz osiemnasty w Dziekanowicach – w siedzibie Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy w dniach 13-14 maja 2015 r. odbyły się Funeralia Lednickie. Są to spotkania przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych zajmujących się badaniami cmentarzysk, zwyczajami i obrzędami związanymi z chowaniem zmarłych oraz analizą kultury sepulkralnej. Tym razem zagadnieniem wiodącym dyskusji był człowiek i otaczający go świat przyrody. Człowiek jest istotą społeczną kształtowaną przez kulturę a jednocześnie przez przyrodę. Podczas Funeraliów Lednickich wielokrotnie zastanawialiśmy się jak na przestrzeni dziejów traktowano zmarłych? W jaki sposób, w różnych kulturach, w różnych regionach, postępowano ze zmarłymi? Jak postępowano z ich majątkiem, z przedmiotami które dotyczyli? Jak traktowano otoczenie w którym żyli? Czym była przyroda za życia zmarłego, a jaką rolę pełniły zwierzęta, rośliny w świecie zmarłych, w eschatologii, w kosmologii, w obrzędowości sepulkralnej.

Człowiek świadomie organizuje swoją przestrzeń pozostawiając trwały ślad w rzeczywistości. Życiem człowieka kieruje rozumna celowość, w odróżnieniu od zwierzęcej konieczności. Funkcjonowanie w grupie, działania zespołowe, poczucie wspólnoty i bezpieczeństwa stały się motorem postępu, początkiem wprowadzania norm i zasad społecznych. Śmierć członka społeczności odbierana była i jest niejednoznacznie. Z jednej strony żywym trudno pogodzić się z utratą członka grupy, ale jednocześnie budziła się świadomość, iż należało pozbyć się już obcej jednostki.

Każdy człowiek, każde zbiorowisko odmiennie reaguje na zmiany środowiskowe. Procesy adaptacyjne przebiegają w bardzo różny sposób. Człowiek jest aktywnym elementem środowiska i podobnie jak przedstawiciele innych gatunków, posiada genetycznie utrwalone przystosowania (zachowania, strategie zachowań) umożliwiające najskuteczniejsze przeżycie. Nasze interpretacje, zaklasyfikowanie jakiegoś faktu kulturowego do danej kategorii odbywa się zawsze poprzez odniesienie do kulturowego systemu znaczeń, do panujących interpretacji zachowań, funkcjonujących norm moralnych, i obowiązujących reguł prawnych.

Od siedemnastych Funeraliów zmieniliśmy formułę spotkań lednickich. W ramach wiodącego tematu proponujemy zagadnienia poddawane dyskusji przez uczestników. A do dyskusji prowokują zaproszeni referenci prezentując swój punkt widzenia na dane zagadnienie. Punkt widzenia wynikający z refleksji dyscypliny jaką reprezentują. Do wygłaszania referatów wprowadzających zapraszamy przedstawicieli nie tylko archeologii i antropologii.

Podczas ostatnich Funeraliów zaproponowaliśmy dyskusję nad pięcioma zagadnieniami: 1) *Człowiek w świecie przyrody* – wprowadzający: dr hab. Jacek Tomczyk (prof. UKSW w

Warszawie), prof. dr hab. Sławomir Kadrow (Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Kraków); 2) *Zwierzęta – towarzysze czy ofiary?* – wprowadzający: dr Renata Abłamowicz (Muzeum Śląskie w Katowicach), dr hab. Daniel Makowiecki (prof. UMK w Toruniu); 3) *Śmierć świata roślin* – wprowadzający: dr hab. Mirosław Makohonienko (prof. UAM w Poznaniu); 4) *Drzewa – sacrum i profanum* – wprowadzający: prof. dr hab. Marek Krąpiec (Laboratorium Datowań Bezwzględnych, Kraków); 5) *Dieta zdradza pochodzenie* – wprowadzający: prof. dr hab. Krzysztof Szostek (Uniwersytet Jagielloński, Kraków), dr Dariusz Nowakowski (Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu).

Przed przygotowującymi referaty postawiliśmy szereg pytań i zagadnień jakimi mieli się kierować przygotowując swoje wypowiedzi.

Każdy człowiek, każde zbiorowisko odmiennie reaguje na zmiany środowiskowe. Procesy adaptacyjne przebiegają w bardzo różny sposób. Człowiek jest aktywnym elementem środowiska. Człowiek, podobnie jak przedstawiciele innych gatunków, posiada genetycznie utrwalone przystosowania (zachowania, strategie zachowań) umożliwiające najskuteczniejsze przeżycie. Nasze interpretacje, zaklasyfikowanie jakiegoś faktu kulturowego do danej kategorii odbywa się zawsze poprzez odniesienie do kulturowego systemu znaczeń, do panujących interpretacji, funkcjonujących norm moralnych, i obowiązujących reguł prawnych.

Człowiek i zwierzę – wróg czy przyjaciel. Od „stworzenia Świata” występowaliśmy obok siebie. Ale to człowiek zaczął eksplorować środowisko. Dzięki zwierzętom zdobywał żywność, na rozmaite potrzeby wykorzystywał ich skóry, pióra, ścięgna, kości, skorupy. Człowiek potrafi spożytkować zwierzęcą krew i odchody. Ale z drugiej strony bóstwa często przybierały postaci zwierząt, w obrzędowości pojawiają się atrybuty zwierzęce. Zwierzęta były chowane w grobach – podobnie jak ludzie, a w grobach ludzi pojawiały się części i całe zwierzęta. Kim jest/było dla człowieka zwierzę? Jak możemy identyfikować groby zwierząt? Jak możemy odczytywać ich obecność w jamach grobowych człowieka?

Dla człowieka rośliny zielne i drzewa są z jednej strony rezerwuarem surowca – drewna (materiał budowlany, produkcja narzędzi), traw i zbóż (pożywienie, odzież), ale z drugiej wykorzystywane są leczniczo, magicznie. Obok swej roli praktycznej użytkowej rośliny wkroczyły do sfery sacrum. Czym są rejestrowane w grobach szczątki roślin? Jak możemy je interpretować?

Na podstawie materiału szkieletowego prowadzone są badania dotyczące zarówno początków i zmienność człowieka, ale także jego zróżnicowania, oraz przystosowania do warunków środowiskowych i adaptacja do trybu życia. Proces naszego kształtowania osobniczego pozostaje czytelny w nas. Środowisko w jakim się urodziliśmy, w jakim żyliśmy w młodości pozostaje w nas obecne. Dzięki niemu możemy określić nasze pochodzenie. Na ile dzięki analizom specjalistycznym możemy badać przemiany osobnicze oraz śledzić nasze wędrówki, przemiany, wymianę międzypopulacyjną.

Tematyka osiemnastych Funeraliów Lednickich zgromadziła 94 uczestników, a wygłoszone referaty prowokowały do ożywionej dyskusji. Organizatorzy dokładają wszelkich starań aby kolejne Funeralia ukazywały się w postaci nowego wydawnictwa – kolejny tom zbierający najważniejsze materiały każdego spotkania – referaty i głosy dyskusji. Ich wydanie jest możliwe dzięki wsparciu przez Wielkopolski Urząd Konserwatorski w Poznaniu oraz Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego.

Każdego roku lednickie spotkania przyciągają do Dziekanowic nad jezioro Lednickie zarówno wytrawnych badaczy, uznane autorytety, pracowników uniwersytetów, muzeów, firm prywatnych, fundacji, jak i studentów rozpoczynających dopiero swoją przygodę z nauką. Liczne uczestnictwo w Funeraliach nie było by możliwe gdyby nie dobra współpraca organizatorów – Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy i Poznańskiego Oddziału Stowarzyszenia Naukowego Archeologów Polskich, którego członkowie są inicjatorami tych spotkań.

Jacek Wrzesiński

Fot.1. Uroczyste otwarcie Funeraliów Lednickich - Spotkanie 18. Przemawia dyrektor Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy prof. dr hab. Andrzej M. Wyrwa. W drugim rzędzie stoją organizatorzy: prof. dr hab. Maria Kaczmarek, mgr Jacek Wrzesiński i dr hab. Wojciech Dzieduszycki prof. UZ.

Człowiek w świecie przyrody
wykład wprowadzający
wygłasza
dr hab. Jacek Tomczyk,
prof. UKSW

Antropolodzy zagłębieni
w lekturze materiałów
konferencyjnych

Zawsze ta sama
fantastyczna atmosfera,
choć tym razem dla
urozmaicenia zamiast
pączków był pyszny
placek drożdżowy

Drugi dzień obrad
i dyskusja nad
zagadnieniami
archeozoologicznymi
po wykładzie
dr hab. Daniela
Makowieckiego prof.UMK

Nie mogło zabraknąć
akcentu
dydaktycznego;
roli przewodnika
w podróży do
przeszłości podjął się
mgr Jacek Wrzesiński

Sprawozdanie z II BioAnthropological Meeting: Life, death and in between

W dniach 29-30 maja 2015 roku w Coimbrze (Portugalia) odbyło się II Spotkanie Bio-Antropologiczne zatytułowane „Life, death and in between” zorganizowane przez Katedrę Nauk Przyrodniczych Wydziału Nauk i Technologii Uniwersytetu w Coimbrze, Grupę Studiów nad Ewolucją Człowieka (GEEvH) oraz Centrum Badawcze Antropologii i Zdrowia (CIAS).

W spotkaniu wzięło udział ponad 130 osób z 11 krajów, w tym Portugalii, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii, Stanów Zjednoczonych, Japonii, Danii, Włoch i Polski.

Konferencję uroczyście otworzyli członkowie Komitetu Honorowego: J.M. Rektor Uniwersytetu w Coimbrze Prof. dr João Gabriel Silva, dziekan Wydziału Nauk i Technologii prof. dr Luís Neves, kierownik Katedry Nauk Przyrodniczych prof. dr Miguel Pardal oraz prof. dr Cristina Padez – koordynator Centrum Badawczego Antropologii i Zdrowia i prof. dr Susana Carvalho koordynator Grupy Studiów nad Ewolucją Człowieka.

Szerokie i interdyscyplinarne podejście do zagadnień antropologii widoczne było nie tylko w tytule konferencji, lecz również znalazło swe odzwierciedlenie w tematyce poszczególnych sesji i różnicowaniu prezentacji, zarówno ustnych (44 prezentacje) jak i plakatów (42 plakaty).

Obrady, głównie w języku angielskim a także portugalskim i hiszpańskim, odbywały się w sześciu głównych obszarach tematycznych: ewolucja człowieka, genetyka populacyjna, ekologia człowieka, prymatologia, antropologia historyczna oraz antropologia sądowa. Każdą sekcję rozpoczynał wykład plenarny wygłaszany przez jednego z gości honorowych konferencji.

Sekcję „Ewolucja Człowieka” rozpoczął Profesor José Bermúdez de Castro z Narodowego Centrum Badań nad Ewolucją Człowieka w Burgos, Hiszpania, wykładem zatytułowanym: „The phylogenetic position of Homo antecessor in the Eurasian Human Evolution: a review eighteen years later”. W ramach sekcji „Genetyka Populacyjna” wykład „Long-term balancing selection in the great apes” wygłosił dr João Teixeira, z Instytutu Maxa Plancka w Lipsku, Niemcy.

Wykładem „Metabolic disease in migrant populations of South Asian origin: competing explanations” wygłoszonym przez dr Tessę Pollard z Uniwersytetu Durham w Wielkiej Brytanii rozpoczęła się sesja „Ekologia Człowieka”.

Bardzo ciepło przyjęty został wykład prof. Tetsuro Matsuzawy z Uniwersytetu Kyoto w Japoni „The evolutionary origins of Human Cognition: insights from research on chimpanzees”, rozpoczynający sesję dotyczącą prymatologii. Co ciekawe, profesor Matsuzawa przyznał, że oprócz prymatologii i psychologii, ukończył również filozofię na Uniwersytecie w Kyoto, stąd jego poniekąd filozoficzne podejście do badań nad szympanсами.

Sesję „Antropologia Historyczna” rozpoczął prof. Richard Scott z Uniwersytetu Newada w Reno, USA (pieszczotliwie nazwany przez słuchaczy konferencji „The King of Dental Morphology”), wykładem „Basque “oral history” from a dental anthropological perspective”.

Ostatnia sesja, dotycząca zagadnień z zakresu antropologii sądowej, rozpoczęła się od wykładu prof. Nielsa Lynnerupa z Uniwersytetu w Kopenhadze, Dania, zatytułowanego: „Forensic Anthropology: Bones, but not just bones.” Frapujący tytuł wykładu wynikał z, jak to określił prof. Lynnerup, nudnego charakteru samych Duńczyków. Profesor żartobliwie tłumaczył, że antropolog sądowy, który chciałby w Danii zajmować się jedynie kośćmi nie miałby pracy, a drugi odcinek „CSI Copenhagen” nakręcono by dopiero 10 lat po pierwszym. Profesor Lynnerup obok trendów we współczesnej antropologii sądowej opisał więc metody i techniki stosowane w prowadzonym przez niego Zakładzie, m.in. komputerową analizę chodu czy fotogrametrię.

Polskę, w sekcji “antropologia sądowa”, reprezentowały prace: „Taphonomic alterations of animal bone induced in different standardized soil conditions: biomechanical pilot study” - referat wygłoszony przez Adriannę Lacel (Wrocław), oraz plakat: “Application of micro-CT in evaluation of early diagenetic changes of the animal bone”.

Podczas ceremonii zamknięcia obrad poprowadzonej przez prof. Anę Luíse Santos planowano następne, trzecie już Spotkanie Bio-Antropologiczne, które odbędzie się za dwa lata (2017r), tradycyjnie w Coimbrze. Ze względu na bardzo napięty program II Spotkania, zaplanowano, że następne potrwa co najmniej trzy dni.

W pamięci uczestników konferencji pozostaną nie tylko interesujące i zróżnicowane prezentacje, lecz również niepowtarzalny klimat uniwersyteckiego miasta jakim jest Coimbra oraz atmosfera jaką przesiąknął przez wieki swego istnienia uniwersytet, jeden z najstarszych na świecie (założony w 1290r). Co ciekawe, wiele ze starych tradycji kultywowanych jest pieczołowicie do dzisiejszego dnia, zarówno przez wykładowców jak i studentów. Ogromne wrażenie robią nie tylko budynki i dziedziniec uniwersytetu (fot. 1 i 2) czy barokowa kaplica, ale przed wszystkim jedna z najwspanialszych na świecie bibliotek – Biblioteca Joanina.

Warto też zaznaczyć, że wieczorami, uczestnicy konferencji mogli posłuchać jedyne w swoim rodzaju i nigdzie więcej nie spotykanego Fado z Coimbry - nostalgicznych i lirycznych pieśni śpiewanych i granych jedynie przez mężczyzn, w większości absolwentów Uniwersytetu.

Życzliwość oraz gościnność Gospodarzy i Organizatorów Konferencji na długo nie dadzą o sobie zapomnieć.

Adrianna Lacel

Fot 1 Budynki Uniwersytetu w Coimbrze (fot. A.L.)

Fot 2 Dziedziniec Uniwersytetu i krajobraz miasta widziany z wieży (fot. A.L.)

Wiadomości z Oddziału Krakowskiego PTA

Kraków

W dniach od 21 do 23 maja 2015 odbył się XV Festiwal Nauki w Krakowie pod hasłem „Oświeć się!”. Hasło to nawiązuje do uchwalenia przez Zgromadzenie Ogólne ONZ roku 2015 Międzynarodowym Rokiem Światła i Technologii Wykorzystujących Światło. Głównym organizatorem tegorocznego Festiwalu był Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Jak co roku w Festiwalu uczestniczyli pracownicy Zakładu Antropologii AWF w Krakowie, którzy dokonywali oceny rozwoju fizycznego osób w różnych fazach ontogenezy oraz oceny gęstości kości. Spotkało się to z dużym zainteresowaniem osób odwiedzających krakowski Rynek.

Dnia 18 czerwca 2015 roku odbyło się spotkanie naukowe Krakowskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Antropologicznego w siedzibie Zakładu Antropologii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Zebranie to zostało uświetnione przez Pana dr hab. Jacka Tomczyka prof. UKSW, który wygłosił wykład pt. „Aplikacja nowych metod w badaniach odontologicznych”. Celem wystąpienia było pokazanie przydatności badawczej kilku urządzeń diagnostycznych (dających możliwość różnorodnej obserwacji struktur biologicznych bez konieczności ich uszkodzania) w ocenie hipoplazji szkliwa, próchnicy zębów oraz erozji zębowej. Autor starał się odpowiedzieć na pytanie: czy wszystkie najnowszej generacji przyrządy techniczne można aplikować w badaniach populacji historycznych? Odczyt ten cieszył się dużym zainteresowaniem ze strony licznie przybyłych gości, wzbudzając wśród nich interesującą dyskusję.

Łukasz Kryst

Działalność Oddziału Poznańskiego PTA

Poznań

W mijającym okresie odbyło się jedno zebranie zorganizowane przez poznański Oddział Polskiego Towarzystwa Antropologicznego w ramach którego **prof. dr hab. Andrzej Malinowski, profesor senior w Instytucie Antropologii UAM w Poznaniu, wygłosił wykład pt: „Wybrane zagadnienia antropologii politycznej związane z historią Ukrainy”.**

Z informacji, które posiadamy warto podkreślić, że:

- **dr Anita Szwed wydała monografię pt.: “From menarche to menopause – family conditioning of the determinants of a woman’s reproductive period”, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2015**, która stanowi podstawę przygotowywanej rozprawy habilitacyjnej. Książka stanowi naukowe opracowanie wyników badań, których celem była ocena udziału komponentów genetycznego i środowiskowego w kształtowaniu zjawisk biologicznych menarche i menopauzy. Holistyczne podejście do analizowanego problemu pozwoliło spojrzeć na okres reprodukcyjny z nowej, o wiele szerszej perspektywy, traktując go jako ciąg następujących po sobie i powiązanych ze sobą wydarzeń w życiu kobiety. Praca stanowi kolejny krok umożliwiający rozwikłanie mechanizmów sterujących biologią rozrodu kobiety. Zważywszy na konsekwencje zdrowotne wynikające z wczesnej lub późnej menarche czy menopauzy, wiek jej wystąpienia u matki lub siostry wydaje się być ważnym predyktorem dla czasu wystąpienia tego zjawiska u jej córki czy młodszej siostry. Część empiryczna poprzedzona została wprowadzeniem teoretycznym, obejmującym przegląd piśmiennictwa dotyczącego genetycznych i hormonalnych mechanizmów regulacji okresu rozrodczego kobiet.

- 12 maja br. odbyła się **obrona pracy doktorskiej mgr Inez Bilińskiej**, doktorantki w Katedrze Antropologii i Biometrii AWF w Poznaniu, na podstawie dysertacji pt.: „Poziom pozazawodowej aktywności fizycznej i wybranych właściwości morfo-funkcjonalnych młodych mężczyzn obciążonych trzymianową pracą fizyczną”. Promotorem pracy była dr hab. prof. AWF Ewa Ziółkowska-Łajp z Katedry Antropologii i Biometrii AWF w Poznaniu. Recenzentami: dr hab. Barbara Duda-Biernacka z Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku oraz prof. dr hab. Andrzej Jopkiewicz z Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach.

Anna Demuth

Działalność Oddziału Łódzkiego PTA

Łódź

W dniu 23 marca 2015 r. w Krakowie na posiedzeniu naukowym Wydziału II Historyczno-Filozoficznego PAU, Wydziału IV Przyrodniczego oraz Komisji Paleogeografii Czwartorzędu PAU sesji pt. Sekwencja paleośrodowiskowa i kulturowa jaskini Sarakenos (Beocja, Grecja) udział wzięli prof. dr hab. Elżbieta Żądzińska i dr hab. Wiesław Lorkiewicz, prof. nadzw. UŁ. Prof. Lorkiewicz wygłosił wykład pt. Wyniki badań antropologicznych i archeogenetycznych ludzkich szczątków kostnych z Jaskini Sarakenos. Współautorami wykładu byli: W. Lorkiewicz, E. Żądzińska, A. Ossowski, M. Kuś, H.W. Witas, D. Strapagiel, R. Pinhasi and D.Reich.

W dniu 21 kwietnia 2015 r. w ramach cyklu „Spotkań antropologicznych” na zaproszenie Katedry Antropologii UŁ, Łódzkiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Antropologicznego oraz Sekcji Antropologicznej Studenckiego Koła Biologów „ANTROPOŁOWCY” wykład pt.: ***Homo floresiensis* i nowe spojrzenie na antropogenezę** wygłosił **Prof. dr hab. Maciej Henneberg**. Wykład cieszył się ogromnym zainteresowaniem zarówno wśród pracowników, jak i studentów Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska UŁ, a także przybyłych z innych ośrodków badawczych.

W ramach XV Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki (FNTiSZ) odbywającego się w Łodzi 22 kwietnia został wyemitowany w Radiu Łódź wywiad z Panem Profesorem dr hab. Maciejem Hennebergiem pt. Czy istnieje zbrodnia doskonała? (<https://www.radiolodz.pl/audycje/moje-radio-moja-muzyka/wydania?page=4>). W tym samym dniu zorganizowane zostały warsztaty antropologiczno – kryminalistyczne (Czy istnieje zbrodnia doskonała? Możliwości i granice technik kryminalistycznych oraz antropologii). Warsztaty przeprowadzili członkowie Sekcji „ANTROPOŁOWCY” z Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska oraz członkowie Koła Kryminalistów z Wydziału Prawa i Administracji pod opieką dr Beaty Borowskiej-Strugińskiej.

W dniu 23 kwietnia 2015 r. na seminarium naukowym w Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi dr hab. Wiesław Lorkiewicz, prof. nadzw. UŁ wygłosił wykład pt. Przemiany ludnościowe okresu neolitu w Europie Centralnej w świetle badań archeogenetycznych.

W maju (4-22.05) staż naukowy w Katedrze Antropologii odbywał Todd England, doktorant School of Medical Sciences, University of Adelaide, Australia. Pan Todd England w czasie wizyty w Łodzi pod opieką dr hab. Wiesława Lorkiewicza, prof. nadzw. UŁ i dr Marty Kurek zajmował się szczegółową analizą paleopatologiczną materiałów wczesno-średniowiecznych będących w zbiorach Katedry Antropologii UŁ.

Todd England, doktorant School of Medical Sciences, University of Adelaide, Australia

W dniach 5-6 maja na Wydziale Prawa i Administracji oraz na Wydziale Biologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Łódzkiego miała miejsce Ogólnopolska Konferencja Naukowa z cyklu KRYMEDANT pt. „Sekrety ludzkiego ciała”, która poruszała aspekty kryminalistyczne, antropologiczne oraz sądowo-medyczne. Organizatorami byli: Studenckie Koło Naukowe Kryminalistów, działające przy Wydziale Prawa i Administracji UŁ, Sekcja Antropologiczna „ANTROPOŁOWCY” Studenckiego Koła Naukowego Biologów przy Wydziale Biologii i Ochrony Środowiska UŁ oraz Studenckie Koło Naukowe Medycyny Sądowej Uniwersytetu Medycznego w Łodzi.

Konferencja ta była niepowtarzalną okazją do zapoznania się z szeroko pojętą problematyką badań i analiz podejmowanych przez techników kryminalistyki, medyków oraz antropologów sądowych. W ramach konferencji odbyły się również Warsztaty Naukowe. (<https://www.facebook.com/krymedant>)

Warsztaty, Katedra Antropologii UŁ (5.05.2015 r.)

Obrady w Auli A Wydziału BiOŚ UŁ (6.05.2015r.)

W dniu 22 maja odbyło się Forum naukowe „Uniwersytet wobec wyzwań XXI wieku”, było ono częścią uroczystych obchodów 70-lecia Uniwersytetu Łódzkiego. W ramach Forum odbył się panel dyskusyjny pt. Biologia XXI wieku. Wyzwania i zagrożenia. Jednym z referentów i moderatorów dyskusji w panelu był prof. Wiesław Lorkiewicz, który wygłosił wykład nt. Antropologia biologiczna na początku XXI wieku.

Ważniejsze publikacje

Borowska-Strugińska B, Druszczyńska M, Lorkiewicz W, Szewczyk R, Żądzińska E. 2014. Mycolic Acids as Markers of Osseous Tuberculosis in the Neolithic Skeleton from Kujawy Region (Central Poland). *Anthropological Review* 77 (2): 137–149.

Kurek M, Żądzińska E, Sitek A, Borowska-Strugińska B, Rosset I, Lorkiewicz W. 2015. Prenatal factors associated with the neonatal line thickness in human deciduous incisors. *HOMO - Journal of Comparative Human Biology*, 66: 251-263

Kurek M, Żądzińska E, Sitek A, Borowska-Strugińska B, Rosset I, Lorkiewicz W. 2015. Neonatal line width in deciduous incisors from Neolithic, mediaeval and modern skeletal samples from north-central Poland. *Annals of Anatomy*, doi: 10.1016/j.aanat.2015.02.006.

Żądzińska E, Lorkiewicz W, Kurek M, Borowska-Strugińska B. 2015. Accentuated Lines in the Enamel of Primary Incisors from Skeletal Remains: A Contribution to the Explanation of Early Childhood Mortality in a Medieval Population from Poland. *American Journal of Physical Anthropology*, doi: 10.1002/ajpa.22731.

Lorkiewicz W, Płoszaj T, Jędrychowska-Dańska K, Żądzińska E, Strapagiel D, Haduch E, Szczepanek A, Grygiel R, Witas HW. 2015. Between the Baltic and Danubian Worlds: The Genetic Affinities of a Middle Neolithic Population from Central Poland. *PLoS ONE* 10(2): e0118316. doi:10.1371/journal.pone.0118316

Beata Borowska-Strugińska

Wiadomości z Oddziału Warszawskiego PTA

Warszawa

Odszedł jeden z nas

W dniu 6 lutego 2015 roku na Cmentarzu Stare Powązki pożegnaliśmy naszego Kolegę, Przyjaciela i wieloletniego Skarbnika ZG oraz Oddziału Warszawskiego, **dr Henryka Piechaczka**, który nagle i niespodziewanie odszedł do lepszego Świata, w dniu 29 stycznia 2015 roku.

Niespodziewanie, bo zaledwie tydzień wcześniej uczestniczył w zebraniu członków Oddziału, z ożywieniem dyskutował, zbierał składki i obdarzał nas swoim uśmiechem, ciepłem i serdecznością. W pamięci i sercach naszych pozostanie na zawsze.

Spotkania członków Oddziału Warszawskiego

W trakcie naukowych spotkań naszego Oddziału w roku akademickim 2014/15 przedmiotem prezentacji i dyskusji było kilka referatów o ciekawej i różnorodnej tematyce. Pan dr Janusz Dobosz z Zakładu Teorii Wychowania Fizycznego i Korektywy AWF w Warszawie wystąpił gościnnie na naszym zebraniu naukowym przedstawiając referat pt.: **„Trendy zanikania różnic w rozwoju fizycznym polskich dzieci i młodzieży z różnych poziomów urbanizacyjnych”**.

Również członkowie naszego Oddziału PTA wygłosili bardzo interesujące referaty. Pan dr Adam Wilczewski z Zakładu Antropomotoryki i Antropologii Wydziału Wychowania Fizycznego i Sportu Akademii Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego – Filia w Białej Podlaskiej wygłosił referat pt.: **„Zmiany społecznych dystansów cech somatycznych dzieci i młodzieży ze wschodniego regionu Polski ”**. Pani prof. Zofia Sikorska-Piwowska z Zakładu Anatomii Prawidłowej Centrum Biostruktury Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego przedstawiła referat zatytułowany „Onto i filogeneza czaszki w procesie cefalizacji naczelnych”.

Kolejne zebranie członków naszego oddziału odbędzie się 11 czerwca b.r. Wygłoszone zostaną dwa referaty: Pani dr Joanna Nieczuja-Dwojacka: **„Budowa i proporcje ciała dziewcząt warszawskich w zależności od wieku dojrzewania, warunków bytowych i trybu życia”**; Pani dr Joanna Grzelak: **„Budowa i proporcje ciała chłopców warszawskich a status socjalno-ekonomiczny rodziny i elementy trybu życia.”**

Obie prelegentki są pracownikami naukowo-dydaktycznymi Wydziału Biologii i Nauk o Środowisku Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, gdzie tym razem odbędzie się nasze spotkanie.

Przedwczesne wybory

Na zebraniu w dniu 27.03.2015 odbyły się uzupełniające wybory do zarządu Oddziału Warszawskiego PTA. Wybieraliśmy skarbnika, na miejsce naszego kochanego, nieodżałowanego kolegi i długoletniego skarbnika dr Henryka Piechaczka. Nowym skarbnikiem naszego oddziału PTA została wybrana jednogłośnie pani dr Joanna Grzelak Wydziału Biologii i Nauk o Środowisku Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

Inne aktywności

Kilka osób z Oddziału Warszawskiego PTA, jak co roku, brało udział, w odbywającym się w maju w Warszawie **Pikniku Naukowym Polskiego Radia i Centrum Nauki Kopernik** na Stadionie Narodowym w Warszawie, gdzie Akademię Wychowania Fizycznego w Warszawie reprezentował między innymi Zakład Antropologii i Promocji Zdrowia. Stanowisko antropologiczne jak zwykle miało ogromne powodzenie wśród uczestników Pikniku.

W dniu 8 maja b.r. w warszawskiej AWF odbyło się, zakończone sukcesem, **kolokwium habilitacyjne naszego Kolegi, Członka Oddziału Warszawskiego, dr Adama Wilczewskiego**. Podstawą kolokwium był dorobek naukowy oraz publikacja książkowa pt „Czy dystanse środowiskowe w rozwoju dzieci i młodzieży ze wschodniego regionu Polski ulegają zmianie” Wydaną przez Wydział Wychowania Fizycznego i Sportu w Białej Podlaskiej AWF w Warszawie w 2013r.

Teresa Łaska-Mierzejewska, Joanna Lewandowska

Informacje z Zakładu Antropologii Biologicznej UKSW

Miło nam poinformować, że w ramach konkursu Opus 8, którego organizatorem jest Narodowe Centrum Nauki w Krakowie, kierownik Zakładu dr hab. Jacek Tomczyk otrzymał grant: "Stary materiał nowymi metodami" - Wykorzystanie najnowszych analiz biologiczno-chemicznych w badaniach mezołitycznych szczątków ludzkich z terenów Polski. NCN 2014/15/B/HS3/02184

Nowe publikacje:

Tomczyk J., Palczewski P., Mańkowska-Pliszka H., Płoszaj T., Jędrychowska-Dańska K., Witas H.W., 2014, A probable case of thalassemia intermedia from Tell Masaikh, Syria. *International Journal of Osteoarchaeology* DOI 10.1002/oa.2433.

Tomczyk J., Wierzbowski H., Zalewska M., *Stable isotope record of human and sheep enamel carbonate from the ancient Middle Euphrates Valley (Syria)*. *International Journal of Osteoarchaeology* doi: 10.1002/oa2449.

Komarnitki J., **Tomczyk J.**, Ciszek B., Zalewska M., 2015. Proposed Classification of Auriculotemporal Nerve, Based on the Root System. *PLoS ONE* 10(4): e0123120. doi:10.1371/journal.pone.0123120.

Tomczyk J., Mańkowska-Pliszka H., palczewski P., Olczak-Kowalczyk D., 2015 Congenital syphilis in the skeleton of a child from Poland (Radom, 18th–19th century AD). *Anthropological Review* 78 (1), 79–90.

Bugajak G., **Tomczyk J.**, 2015, Creation and evolution: towards a coherent picture of the world and mankind. in: God and Nature. Selected issues in the philosophy and theology of nature, Bugajak G., Kucharski D., Latawiec A., Lemańska A., Ługowska D., Świeżyński A., Tomczyk J. (eds.). UKSW: Warsaw, 71–93.

Działalność Oddziału Wrocławskiego PTA

Wrocław

W dniu 18 marca br. odbyło się kolejne posiedzenie członków i sympatyków oddziału wrocławskiego PTA, podczas którego **mgr Katarzyna Pawłowska** z II Katedry i Kliniki Pediatrii, Gastroenterologii i Żywienia Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu przedstawiła referat zatytułowany: ***Nietolerancja laktozy: gen, białko, rozwój.***

W pierwszej połowie 2015 roku pojawiły się nowe prace członków oddziału:

Krzyżanowska M., Mascie-Taylor C.G.N., Thalabard J-C. (2015). Is human mating for height associated with fertility? Results from a British national cohort study. *American Journal of Human Biology* 27:553-563.

Krzyżanowska M., Mascie-Taylor C.G.N., Thalabard J-C. (2015). Biosocial correlates of age at menarche in a British cohort. *Annals of Human Biology*
DOI:10.3109/03014460.2015.1059890, in press.

Nowaczewska W., Ziółkowski G., Dybała B. (2015). Internal morphology of the nonsyndromic prematurely fused sagittal suture in the human skull – a preliminary micro-CT study. *HOMO*. Available online 4 June 2015, in press.

Pawłowski B., Nowaczewska W. (2015). Origins of Homininae and Putative Selection Pressures Acting on the Early Hominins. W: *Handbook of Paleoanthropology* / Winfried Henke, Ian Tattersall (eds.). - Wyd. 2. - Berlin : Springer, 2015. - S. 1887-1918.

Sands D., Umławska W., Zielińska A. (2015). A cross-sectional study of growth, nutritional status and body proportions in children and adolescents at a medical center specializing in the treatment of cystic fibrosis in Poland. *Archives of Medical Science* 11(1):155-163.

Sands D., Mielus M., Umławska W., Lipowicz A., Oralewska B, Walkowiak J. (2015). Dietary pattern and its influence on bone mineral density in girls and boys with cystic fibrosis. *Developmental Period Medicine* 19(1):105-113.

Sands D., Mielus M., Umławska W., Lipowicz A., Oralewska B, Walkowiak J. (2015). Evaluation of factors related to bone disease in Polish children and adolescents with cystic fibrosis. *Advances in Medical Sciences* 06/2015; DOI: 10.1016/j.advms.2015.05.002.

Ziomkiewicz A., Wichary S., Pawłowski B., Gomula A. (2015). Trait anxiety moderates the association between estradiol and dominance in women. *Physiology & Behavior* 02/2015; 143. DOI: 10.1016/j.physbeh.2015.02.045.

Żelaźniewicz A., Pawłowski B. (2015). Breast size and asymmetry during pregnancy in dependence of a fetus's sex: Breast morphology in pregnancy and fetal sex. *American Journal of Human Biology* 03/2015; DOI: 10.1002/ajhb.22716.

Żelaźniewicz A., Nowak J., Pawłowski B. (2015). Woman's body symmetry and oxidative stress in the first trimester of pregnancy. *American Journal of Human Biology* 04/2015; DOI: 10.1002/ajhb.22730.

Konferencje, spotkania:

W dniach od 10 do 12 kwietnia br. odbyła się **I OGÓLNOPOLSKA STUDENCKA KONFERENCJA NAUK O CZŁOWIEKU – „W PIERŚCIENIU ŚMIERCI”** zorganizowana przez Studenckie Koło Naukowe „Kostka” (pod opieką dr Wioletty Nowaczewskiej) oraz Międzywydziałowe Studenckie Koło Naukowe „Goryl” (pod opieką prof. Bogusława Pawłowskiego). Konferencja skupiła w jednym miejscu wielu pasjonatów, młodych naukowców i specjalistów zajmujących się problematyką śmierci. Wśród prelegentów były osoby reprezentujące między innymi: Uniwersytet w Białymstoku, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Uniwersytet Warszawski. Podczas konferencji wygłoszono wiele interesujących referatów. Organizatorzy pragną podziękować wszystkim uczestnikom konferencji za ich profesjonalne wystąpienia i plakaty.

W maju br., w każdą sobotę miesiąca, odbywał się cykl spotkań - **„Warsztaty kostne”** - dedykowany wrocławskim gimnazjalistom i licealistom, zorganizowany przez Studenckie Koło Naukowe „Kostka”. Spotkania cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem, o czym świadczy wysoka frekwencja w trakcie wszystkich sesji.

Wyjazdy zagraniczne, stypendia:

Dr Monika Krzyżanowska otrzymała 3-miesięczne stypendium naukowe w Department of Archaeology and Biological Anthropology University of Cambridge.

Monika Krzyżanowska, Wioletta Nowaczewska

31 maja ukazał się drugi numer Monographs of Physical Anthropology. W Vol. 2 2015 zawarta jest monografia pt. "ZMIANY Z WIEKIEM WYBRANYCH CECH ANTROPOMETRYCZNYCH, FIZJOLOGICZNYCH I BIOCHEMICZNYCH ORAZ ICH ZWIĄZEK Z DŁUGOŚCIĄ ŻYCIA MĘŻCZYZN I KOBIET", autorami są Krzysztof Boryśławski, Krzysztof Chmielowiec, Piotr Chmielewski i Jolanta Chmielowiec. Monografia (ISSN: 2391-8446) jest podwójnie recenzowana i zawiera ponad 15 arkuszy wydawniczych. Zapraszam do lektury oraz publikowania w MPA. www.up.wroc.pl/antropologia/mpa

Dariusz Nowakowski

Z Zakładu Antropologii Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu

- w styczniu 2015 Rada Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi zatwierdziła obronę pracy doktorskiej mgr Piotra Chmielewskiego pt.: „Wysokość ciała i miesiąc urodzenia, a długość życia osób zmarłych w Polsce w latach 2004-2008” – promotor dr hab. prof. UP Krzysztof Borysławski;
- ukazał się 2 tom Monographs of Physical Anthropology pod redakcją dr. Dariusza Nowakowskiego poświęcony tematyce starzenia się - zapraszamy do współpracy: <http://www.org.up.wroc.pl/antropologia/mpa>;
- uruchomiliśmy 2-semestralne studia podyplomowe "Gerontologia i opieka nad osobami starszymi";
- zatrudniliśmy dwie nowe osoby: dr. hab. Halinę Kołodziej i dr Agnieszkę Tomaszewską.

Krzysztof Borysławski

Sukces wrocławskich antropologów

Z wielką radością pragnę poinformować o sukcesie naukowym wrocławskich antropologów z Katedry i Zakładu Anatomii Prawidłowej Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu: 11. czerwca br. **w czasopiśmie *Nature* ukazał się artykuł: "Population genomics of Bronze Age Eurasia" (doi:10.1038/nature14507)**, którego, wraz z mgr Stanisławem Gronkiewiczem (Z-d Antropologii PAN) i innymi licznymi badaczami - głównie ze Skandynawii, jestem współautorem. Wraz z kolegą braliśmy udział w kilkuletnich badaniach antropologicznych i archeologicznych materiałów kostnych z cmentarzysk szkieletowych kultury unietyckiej w Polsce (datowanie - ok. 4,5 tys. lat BP), których wstępne wyniki zostały wykorzystane w międzynarodowym programie badawczym kierowanym przez Kristiana Kristiansena z Department of Historical Studies, University of Gothenburg, Sweden : „Forging Identities. The Mobility of Culture in Bronze Age Europe w ramach The European Union Seventh Framework Programme oraz "The Rise. Travels, transmissions and transformations in temperate northern Europe during the 3rd and 2nd millennium BC: the rise of Bronze Age societies" . W efekcie międzynarodowy zespół badaczy pod kierunkiem Mortena Allentofta z Centre for GeoGenetics, Natural History Museum, University of Copenhagen, Denmark zajmował się problematyką migracji i tożsamości etnicznej oraz kulturowej, a także źródłami zmienności genetycznej i fenotypowej ludności Europy i Azji Zachodniej w epoce brązu. Rezultatem badań nad udziałem populacji stepowych z obszaru Pontyjsko-Kaspijskiego w kształtowaniu się obrazu genetycznego Europy, jak również procesu indoeuropeizacji jest obecny artykuł z naszym udziałem.

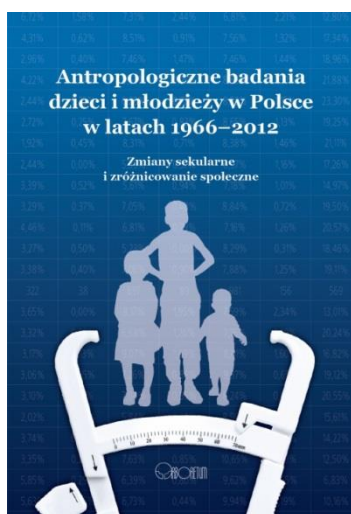
Paweł Dąbrowski

Informacje z PAN Zakładu Antropologii we Wrocławiu

1. Obrony prac doktorskich:

W dniu 11. maja 2015 roku na Wydziale Nauk Biologicznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Natalii Nowak-Szczepańskiej pt.: *„Kształtowanie się dymorfizmu płciowego długościowych proporcji ciała względem wieku rozwojowego w okresie pokwitania”*. Komisja jednomyślnie przyjęła wniosek o przyjęcie obrony mgr Natalii Nowak-Szczepańskiej, który został zatwierdzony również przez Radę Wydziału UAM w Poznaniu dnia 22. maja 2015 roku. Promotorem pracy był dr hab. prof. nadzw. Sławomir Koziół.

2. Monografie:

Pod koniec 2014 roku została wydana we Wrocławiu przez Oficynę Wydawniczą Arboretum monografia naukowa pod tytułem: *„Antropologiczne badania dzieci i młodzieży w Polsce w latach 1966-2012. Zmiany sekularne i zróżnicowanie społeczne”* pod redakcją Sławomira Koziół, Natalii Nowak-Szczepańskiej i Aleksandry Gomuły. Monografię wykonano w ramach projektu finansowanego z Narodowego Centrum Nauki w latach 2011-2014 w ramach grantu nr NN303804540.

3. Udział w międzynarodowych konferencjach:

W dniach 25-28 marca 2015 roku odbyła się jedna z największych konferencji antropologicznych na świecie: *The American Association of Physical Anthropologists 84th Annual Meeting* w St. Louis, USA. Organizatorem konferencji było amerykańskie stowarzyszenie *The American Association of Physical Anthropologists*, a materiały konferencyjne wraz z abstraktami zostały opublikowane w suplemencie do *American Journal of Physical Anthropology*. Liczba uczestników przekroczyła tysiąc osób, a w czasie konferencji zarówno rano, jak i popołudniu odbywało się równolegle kilka sesji z wystąpieniami, które były zróżnicowane tematycznie (łącznie zorganizowano 60 różnych sesji z wystąpieniami ustnymi lub posterowymi). PAN Zakład Antropologii we Wrocławiu reprezentowany był przez 4 pracowników, którzy wygłosili prezentacje ustne oraz posterowe w ramach sesji: *Human Biology: Reproduction, health and disease* (Contributed Podium Presentations; dr Anna Ziomkiewicz-Wichary), *Human Biology: Adaptation* (Contributed Podium Presentations; mgr Aleksandra Gomuła i dr hab.

Sławomir Koziel) oraz *Human Biology* (Contributed Poster Presentations; mgr Natalia Nowak-Szczepańska).

Udział w konferencji dostarczył wielu niezapomnianych wrażeń, a różnorodność tematyczna wystąpień znacznie wzbogaciła nasze doświadczenie naukowe.

4. Wiadomość z ostatniej chwili:

Dnia 11. czerwca 2015 roku ukazał się w czasopiśmie **Nature** artykuł pt. „Population genomics of Bronze Age Eurasia” (Allentoft et al. 2015), którego współautorem jest nasz pracownik – mgr Stanisław Gronkiewicz. Link do artykułu:

<http://www.nature.com/nature/journal/v522/n7555/full/nature14507.html>

5. Ostatnie publikacje - artykuły opublikowane z tzw. listy filadelfijskiej:

- 1) Malina R.M., Koziel S. 2014. Validation of maturity offset in a longitudinal sample of Polish girls. **Journal of Sports Sciences**, 32(14):1374-82. IF = 2,095 (35 pkt)
- 2) Malina R.M., Koziel S. 2014. Validation of maturity offset in a longitudinal sample of Polish boys. **Journal of Sports Sciences**, 32(5):424-437. IF = 2,095 (35 pkt)

- 3) **Lipowicz A.** 2014. Some evidence for health-related marriage selection. *American Journal of Human Biology*, 26:747–752. IF = 1,928 (35 pkt)
- 4) **Lipowicz A, Szklarska A, Malina RM.** 2014. Allostatic load and socioeconomic status in Polish adult men. *Journal of Biosocial Science*, 46(2):155-67. IF = 0,883 (30 pkt)
- 5) **Nowak N., Danel D.** 2014. Mate value asymmetry and relationship satisfaction in female opinion. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 40(5):425-433. IF = 1,667 (30 pkt)
- 6) **Skrzek A., Koziel S., Ignasiak Z.** 2014. The optimal value of BMI for the lowest risk of osteoporosis in postmenopausal women aged 40-88. *HOMO – Journal of Comparative Human Biology*, 65(2): 232-239. IF = 0,729 (25 pkt)
- 7) **Makowska A., Rydlewska A., Krakowiak B., Kuczyńska A., Sorokowski P., Danel D., Pawłowski B., Banasiak W., Ponikowski P., Jankowska E.A.** 2014. Psychological gender of men with systolic heart failure: a neglected strategy to cope with the disease? *American Journal of Mens Health*, 8:249-257. IF = 1,269 (20 pkt)
- 8) **Siniarska A., Strzyżewska D., Koziel S.** 2014. Variation in indicators of respiratory functions among Warsaw adolescents in relation to ambient air pollution and smoking. *Collegium Antropologicum*, 38(1):195-200. IF = 0,609 (20 pkt)
- 9) **Lipowicz A., Łopuszańska M., Kołodziej H., Szklarska A., Bielicki T.** 2014. Secular trends in BMI and the prevalence of obesity in young Polish males from 1965 to 2010. *The European Journal of Public Health*, DOI:<http://dx.doi.org/10.1093/eurpub/cku182>. IF = 2,459 (35 pkt)
- 10) **Ziomkiewicz A., Wichary S., Gomula A., Pawłowski B.** 2015. Trait anxiety moderates the association between estradiol and dominance in women. *Physiology & Behavior*, 143: 97-103. IF = 3,033 (30 pkt)
- 11) **Gomula A., Koziel S.** 2015. Post-migration adaptation and age at menarche in the second generation of migrants. *Anthropologischer Anzeiger*, 72(2): 245-255. IF = 0,676 (20 pkt)
- 12) **Lipowicz A.** 2015. Disparities in health status between rural and urban adult males in Lower Silesia, Poland, *Anthropologischer Anzeiger*, 72: 13-25. IF = 0,676 (20 pkt)
- 13) **Kołodziej H., Lipowicz A., Szklarska A., Bielicki T.** 2015. Secular trends in body height and body mass in 19-year-old Polish men based on six national surveys from 1965 to 2010. *American Journal of Human Biology*, DOI: 10.1002/ajhb.22694. IF = 1,928 (35 pkt)
- 14) **Jasienska G., Ellison P.T., Galbarczyk A., Jasiński M., Kalemba-Drozd M., Kapiszewska M., Nenko I., Thune I., Ziomkiewicz A.** 2015. Apolipoprotein E (ApoE) polymorphism is related to differences in potential fertility in women: a case of antagonistic pleiotropy? *Proceedings of the Royal Society of London B: Biological Sciences*, 282 (1803), DOI: 10.1098/rspb.2014.2395. IF = 5,29 (40 pkt)
- 15) **Klimek M., Galbarczyk A., Colleran H., Thune I., Ellison P.T., Ziomkiewicz A., Jasienska G.** 2015. Digit ratio (2D:4D) does not correlate with daily 17 β -estradiol and progesterone concentrations in healthy women of reproductive age. *American Journal of Human Biology*, DOI: 10.1002/ajhb.22717. IF = 1,928 (35 pkt)

Natalia Nowak-Szczepańska

Działalność Oddziału Podkarpackiego PTA

Rzeszów

Instytut Archeologii Uniwersytet Rzeszowski

30 III 2015 wręczenie Nagrody Miasta Stalowej Woli „Gałązka sosny” w dziedzinie kultury za współautorstwo książki pt. „I wojna światowa nad Sanem” (artykuł: Kurek D., Rogóż J., 2014, Ekshumacja mogiły zbiorowej z czasów I wojny światowej w Zdziarach (pow. Nisko) [w:] I wojna światowa nad Sanem, Muzeum Regionalne w Stalowej Woli, Wydawnictwo BERNARDINUM: 109-117)

Link do strony internetowej ze zdjęciami:

<http://sandomierz.gosc.pl/gal/pokaz/2413990.Galazki-Sosny/4#qt>

Udział w wybranych konferencjach

20-21 III 2015 II Krajowa Konferencja Naukowo-Szkoleniowa „Socjologia medycyny – promocja zdrowia – starzenie”, Wrocław,

referat: Rogóż J., *Starzenie się układu kostnego i specyfika badań makroskopowych na przykładzie szczątków kostnych z krypty Kaplicy Drohojowskich przemyskiej Bazyliki Archikatedralnej w Przemyśle, stan. 22*

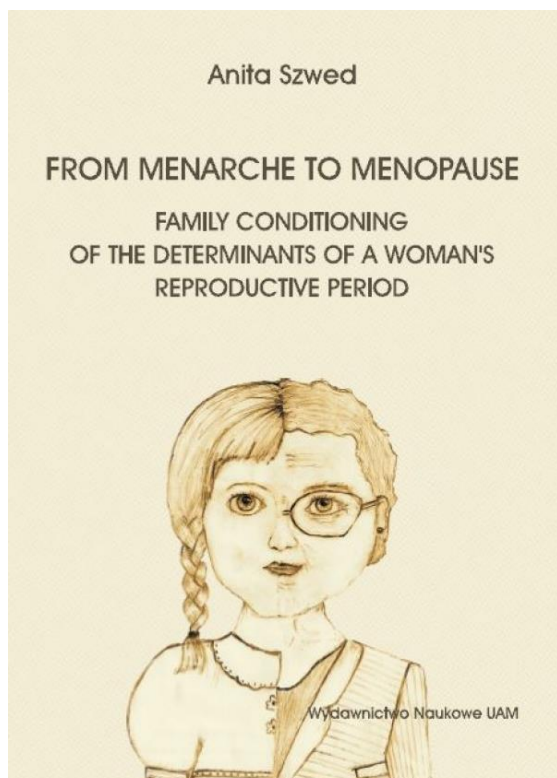
22-24 V 2015 International conference on the occasion of the Soča / Isonzo Front Centenary „(Re)Discovering the Great War. Multidisciplinary Research of Modern Conflicts”, Ljubljana, Kobarid, Słowenia,

referat: Rogóż J., *The remains of soldiers from the First World War exhumed in Zdziary (south-eastern Poland) – an anthropological perspective*

Joanna Rogóż

RECENZJE

From menarche to menopause – family conditioning of the determinants of a woman`s reproductive period

Anita Szwed

**Wydawnictwo Naukowe UAM
Poznań 2015**

Z recenzji wydawniczej pracy monograficznej Pani dr Anity SZWED pt. „From menarche to menopause – family conditioning of the determinants of a woman`s reproductive period”

Poczytując sobie za miły obowiązek przygotowanie recenzji monografii Pani dr Anity Szwed i rekomendując z pełnym przekonaniem, tę pracę do druku, traktuję ją przede wszystkim jako efekt własnych osiągnięć Autorki ale także osiągnięć i doświadczeń całego Zespołu, do którego Pani dr Anita Szwed się zalicza.

Uzasadniając celowość podjętych badań Autorka zwraca uwagę na fakt, że z długością okresu rozrodczego kobiet wiąże się wiele czynników ryzyka wystąpienia niektórych chorób. Autorka podkreśla też, że o ile zagadnienia związane z dojrzewaniem i przekwitaniem kobiet były wielokrotnie analizowane i opisywane, to jednak nie ma prac, w których okres rozrodczy byłby traktowany całościowo, od zapoczątkowania dojrzewania, przejawiającego się wystąpieniem menarche do zakończenia tj. do menopauzy. Takie ujęcie problematyki, będącej próbą usystematyzowania i kompleksowego opracowania tego okresu

jako całości nosi znamiona nowości i oryginalności i w pełni zasługuje na odrębne, monograficzne opracowanie.

Wartości recenzowanej monografii są wielorakie: naukowo-poznawcze, metodologiczne, formalne i aplikacyjne.

Praca w części teoretycznej oparta jest na przeglądzie niezwykle bogatego piśmiennictwa, dotyczącego genetycznych i hormonalnych uwarunkowań okresu reprodukcyjnego kobiet. Autorka wykazała, jak niezwykle złożone i dotąd nie w pełni wyjaśnione są mechanizmy genetycznej i hormonalnej regulacji przebiegu okresu rozrodczego kobiet, jego zapoczątkowania wystąpieniem menarche i zakończenia w wyniku menopauzy.

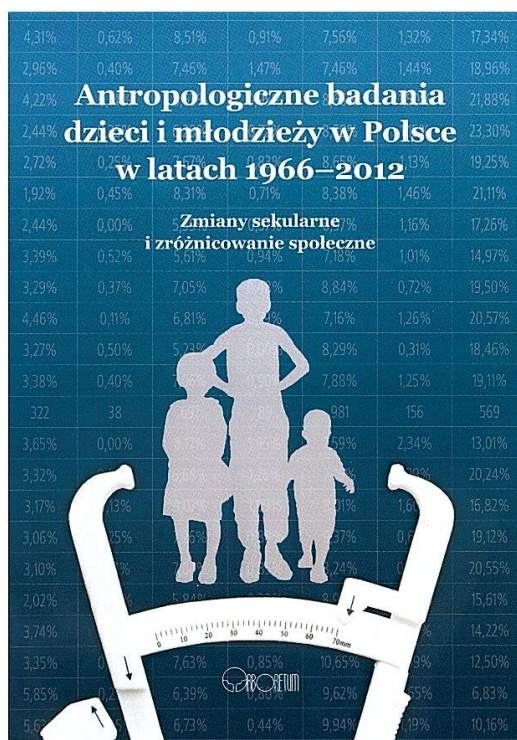
Mimo ogromu pracy włożonej w opracowanie wyników badań własnych i studiowanie rozległej literatury, wnioski stanowiące podsumowanie, stawiane są ostrożnie i z wielką skromnością, świadczącą o tym, że Autorka zdaje sobie sprawę, iż wiedza na temat uwarunkowań endo- i egzogennych procesów pokwitania i przekwitania nie jest jeszcze kompletna, a mechanizmy sterujące zarówno początkiem jak i zakończeniem okresu rozrodczego kobiet są niezwykle złożone i nie do końca poznane.

Warto podkreślić także aplikacyjne znaczenie pracy. Zarówno wczesna jak i późna menarche i menopauza mają swoje konsekwencje zdrowotne w postaci zwiększonego ryzyka chorób układu krążenia, chorób nowotworowych, osteoporozy i innych. Autorka zwraca też uwagę na zjawisko podwyższania się wieku urodzenia pierwszego dziecka, co może skutkować zwiększaniem się odsetka kobiet z problemami rozrodczymi. W tym znaczeniu wyniki badań Pani dr Anity Szwed można traktować jako punkt wyjścia do opracowania modeli umożliwiających indywidualne prognozowanie przebiegu oraz długości trwania okresu płodności kobiet.

Przechodząc do konkluzji monografię pt. „From menarche to menopause – family conditioning of the determinants of a woman`s reproductive period” autorstwa Pani dr Anity Szwed uważam za pozycję niezwykle cenną, dojrzałą i bardzo interesującą pod względem naukowym, a przy tym doskonale przygotowaną pod względem metodologicznym i formalnym. Mam nadzieję, że tę opinię podzielą także inni odbiorcy monografii po jej opublikowaniu.

Kraków, 08.06.2015r.

Maria Chrzanowska

Antropologiczne badania dzieci i młodzieży w Polsce w latach 1966 – 2012

Zmiany sekularne i zróżnicowanie społeczne

Redakcja: Sławomir Koziół, Natalia
Nowak-Szczepańska, Aleksandra Gomuła

ISBN 978-83-62563-42-5

Wrocław 2014

Monografia „**Antropologiczne badania dzieci i młodzieży w Polsce w latach 1966 – 2012. Zmiany sekularne i zróżnicowanie społeczne**” stanowi podsumowanie badań będących kontynuacją „Zdjęć Antropologicznych” wykonywanych przez Zakład Antropologii Polskiej Akademii Nauk we Wrocławiu od połowy ubiegłego wieku. Na przestrzeni lat 1955-1988 przeprowadzono cztery duże auksologiczne oceny populacji polskiej, które łącznie pozwoliły na zgromadzenie niezwykle obszernego materiału o ogromnej wartości porównawczej i poznawczej. Podjęcie, po 24 latach przerwy, idei ogólnopolskich badań dzieci i młodzieży, w ramach kolejnego - V Zdjęcia Antropologicznego, jest przedsięwzięciem niezwykle ważnym i cennym, ze względu na możliwość monitorowania wpływu środowiska na rozwój biologiczny człowieka i ocenę biologicznych skutków zmiany standardu życia społeczeństwa. Ogromne znaczenie ma fakt, iż aktualne badanie zostało przeprowadzone na terenach, które pokrywały się z poprzednimi dwoma Zdjęciami Antropologicznymi (z lat 70-tych i 80-tych). Pozwala to na precyzyjne wnioskowanie o wpływie przemian politycznych, społecznych, ekonomicznych na parametry biologiczne człowieka.

We *Wstępie* monografii S. Koziół, obszernie i wyczerpująco wyjaśnia sens oraz cel prowadzenia badań auksologicznych oddających efekt interakcji człowiek ↔ środowisko. Dla pełnego zrozumienia zagadnień podjętych w kolejnych częściach pracy, Autor uzupełnia ten rozdział charakterystyką przemian społeczno-ekonomicznych, jakie zaszły w Polsce, w okresie objętym badaniami, oraz oceną wybranych wskaźników rozwoju cywilizacyjnego

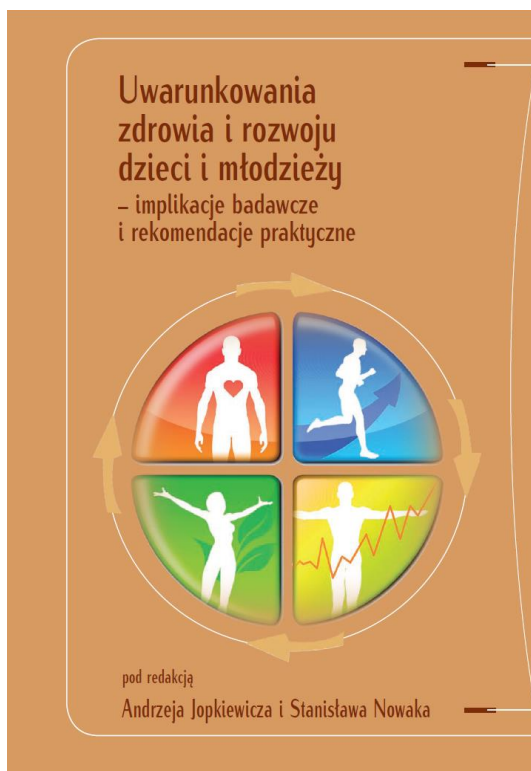
kraju (jak np. całkowita liczba zgonów niemowląt, czy też liczba zgonów niemowląt z powodu chorób infekcyjnych i pasożytniczych). Te ostatnie obrazują przede wszystkim poziom opieki medycznej i świadomości zachowań higienicznych ludności. Prezentacja tła gospodarczego i kulturowego kraju stanowi doskonały punkt odniesienia do interpretacji danych biologicznych zamieszczonych w dalszej części monografii.

Historii Ogólnopolskich Zdjęć Antropologicznych został poświęcony drugi rozdział pracy (A. Gomuła, N. Nowak-Szczepańska, *Polskie Zdjęcia Antropologiczne*). Autorki w zwięzły, ale jednocześnie wyczerpujący sposób przedstawiły ramy czasowe, okoliczności organizacji i zakres poszczególnych badań auksologicznych. W rozdział ten zostały umiejętnie wplecione cele, opis metod badawczych i charakterystyka materiału bieżącego Zdjęcia Antropologicznego.

Zasadnicza część pracy to nie tylko prezentacja aktualnego obrazu rozwoju fizycznego dziewcząt i chłopców polskich w wieku 7-18 lat (aktualne normy rozwojowe), ale przede wszystkim bardzo interesujące studium przemian międzypokoleniowych (trendów sekularnych) oraz różnic (gradientów) społecznych w zakresie cech biologicznych populacji polskiej na przestrzeni ostatnich 50 lat. Interesujących wniosków dostarcza również analiza zmian siły oddziaływania statusu socjoekonomicznego na cechy biologiczne polskich dziewcząt i chłopców w przeciągu półwiecza.

Opracowanie zawiera wiedzę niezwykle cenną nie tylko dla antropologów, ale również socjologów, ekonomistów, lekarzy czy wreszcie polityków mających kluczowy wpływ na kształtowanie sytuacji społeczno-ekonomicznej kraju, a w efekcie kondycji biologicznej społeczeństwa.

Aneta Sitek

Uwarunkowania zdrowia i rozwoju dzieci i młodzieży – implikacje badawcze i rekomendacje praktyczne

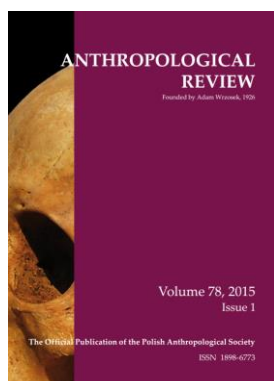
Redakcja: Andrzej Jopkiewicz, Stanisław Nowak

**Instytut Technologii Eksploatacji - PIB
Radom 2014**

W obszarze szeroko rozumianego zdrowia funkcjonują strategie i programy zarówno światowe, jak i europejskie, czy narodowe – są one jednak często odległe od perspektyw obywateli. Wydaje się, że dopiero wielotorowy, konkretny program na poziomie społeczności lokalnej – łączący środki materialne z uświadamianiem, aktywizowaniem, kreowaniem pozytywnych nawyków i postaw, może być naprawdę skuteczny. Państwa europejskie coraz więcej swoich uprawnień, ale i obowiązków delegują na instytucje samorządowe i lokalne, które będąc bliżej swoich mieszkańców, mogą im skuteczniej i efektywniej pomóc w różnych sferach życia publicznego.

Stąd też w 2014 roku ukazała się nakładem Instytutu Technologii Eksploatacji - PIB w Radomiu praca pt. „**Uwarunkowania zdrowia i rozwoju dzieci i młodzieży – implikacje badawcze i rekomendacje praktyczne**” pod redakcją Andrzeja Jopkiewicza i Stanisława Nowaka. Składa się ona z dwóch integralnie ze sobą połączonych części. Pierwsza zawiera dziewięć prac przedstawiających różne problemy związane z rozwojem i stanem zdrowia dzieci i młodzieży, takimi jak: nadwaga i otyłość oraz niedobór masy ciała, niska sprawność motoryczna, wady postawy ciała, aktywność fizyczna, samoocena zdrowia, powodzeń szkolnych i wyglądu. Natomiast w drugiej zamieszczono różne postulaty i rekomendacje praktyczne. Książka kierowana jest do szerokiego kręgu odbiorców, a zwłaszcza do nauczycieli i pedagogów szkolnych, wychowawców fizycznych, terapeutów zajęciowych oraz rodziców.

Andrzej Jopkiewicz, Stanisław Nowak

Abstracted/Indexed by: Abstracts in Anthropology; CABI - Global Health; EBSCO Discovery Service; ERIH PLUS; Elsevier - SCOPUS; Index Copernicus (Medical Science Int.); ProQuest - Biological Sciences Journals; ProQuest - Health and Medical Complete; Thomson Reuters - Zoological Record; Ulrich's Periodicals Directory/ulrichsweb; WorldCat (OCLC)

zeszyt 1

Dietary proclivities of *Paranthropus robustus* from Swartkrans, South Africa
Frank L'Engle Williams

Can ancestry be consistently determined from the skeleton?
Ingrid Sierp, Maciej Henneberg

Specificity of structure of complete mortality of individuals buried in the cemetery at the hospital and the church of Holy Spirit as compared to other cemeteries in Lublin from the 15th to 18th century
Wanda Kozak-Zychman, Anna Szarlip

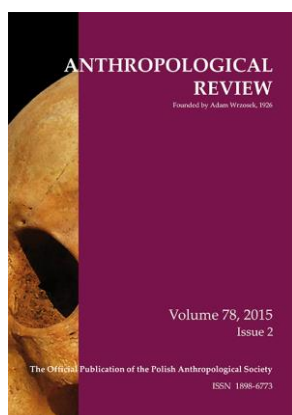
Adult tribal malnutrition in India: an anthropometric and socio-demographic review
Subal Das, Kaushik Bose

Anthropometric indicators as predictors of the risk of metabolic syndrome in adult working men
Janusz Brudecki, Maria Chrzanowska

Congenital syphilis in the skeleton of a child from Poland (Radom, 18th–19th century AD)
Jacek Tomczyk, Hanna Mańkowska-Pliszka, Piotr Palczewski, Dorota Olczak-Kowalczyk

Percentile distribution of blood pressure readings in relation to body mass index: a population-based cross-sectional study ADOPOLNOR
Alicja Krzyżaniak, Barbara Stawińska-Witoszyńska, Maria Kaczmarek, Małgorzata Krzywińska-Wiewiorowska, Aldona Siwińska

Book Review: A Companion to Biological Anthropology
Elżbieta Żądzińska

zeszyt 2

Abstracted/Indexed by: Abstracts in Anthropology; CABI - Global Health; EBSCO Discovery Service; ERIH PLUS; Elsevier - SCOPUS; Index Copernicus (Medical Science Int.); ProQuest - Biological Sciences Journals; ProQuest - Health and Medical Complete; Thomson Reuters - Zoological Record; Ulrich's Periodicals Directory/ulrichsweb; WorldCat (OCLC)

The life history of *Ardipithecus ramidus*: a heterochronic model of sexual and social maturation

Gary Clark, Maciej Henneberg

Strontium isotopes as an indicator of human migration – easy questions, difficult answers
Krzysztof Szostek, Katarzyna Mądrzyk, Beata Cienkosz-Stepańczyk

Height loss with advancing age in a hospitalized population of Polish men and women: magnitude, pattern and associations with mortality

Piotr Chmielewski, Krzysztof Boryśławski, Krzysztof Chmielowiec, Jolanta Chmielowiec

Grow first, gain fat in the meantime. Longitudinal study of anthropometric changes around menarche

Anna Ziomkiewicz, Sławomir Koziel

Twenty four year time trends in fats and cholesterol intake by adolescents. Warsaw Adolescents Study

Jadwiga Charzewska, Zofia Chwojnowska, Bożena Wajszczyk, Elżbieta Chabros

Nutritional status among boys and girls of a central Indian Town (Sagar)

Rachna Thakur, Rajesh K. Gautam

Palaeopathology of human remains of the 1st century BC–3rd century AD from Armenia (Beniamin, Shirakavan I)

Anahit Yu. Khudaverdyan

Book Review: Tracing childhood. Bioarchaeological Investigations of Early Lives in Antiquity

Elżbieta Żądzińska

**Zapraszamy do publikowania w *Anthropological Review*,
najstarszym i najlepszym polskim czasopiśmie antropologicznym!**

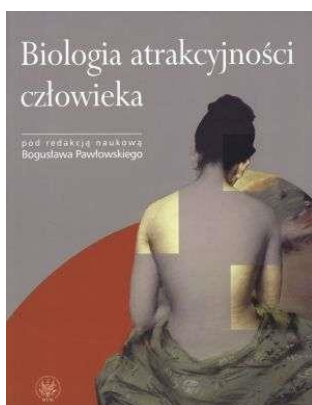
PRZYPOMNIENIE NA NASZEJ PÓŁCE....

**Dziecko łódzkie 2004
Normy rozwoju biologicznego**

Elżbieta Żądzińska (red.)

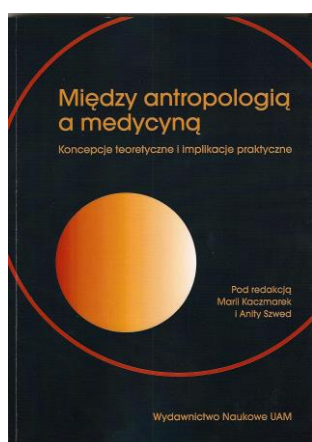
**Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego
2009**

Biologia atrakcyjności człowieka

Bogusław Pawłowski (red.)

**Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego (WUW)
2009**

**Między antropologią a medycyną
Koncepty teoretyczne i implikacje praktyczne**

Maria Kaczmarek i Anita Szwed (red.)

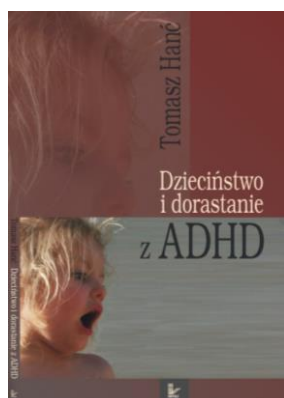
**Wydawnictwo Naukowe UAM
2009**

Ocena wpływu czynników psychospołecznych na stopień i kierunek odchyleń reakcji fenotypowych u dzieci z nadpobudliwością psychoruchową

Tomasz Hanć

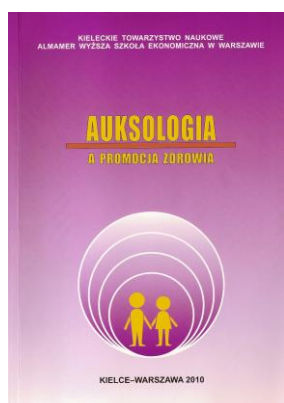
**Monografie Instytutu Antropologii UAM nr 14
2009**

Dzieciństwo i dorastanie z ADHD. Rozwój dzieci nadpobudliwych psychoruchowo: zagrożenia i możliwości wsparcia

Tomasz Hanć

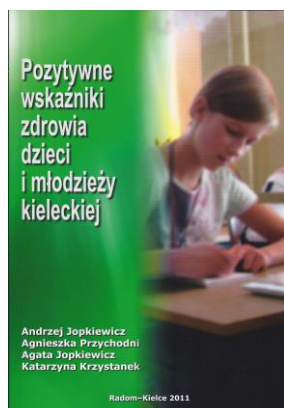
**Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”.
2009**

Auksologia a promocja zdrowia

Andrzej Jopkiewicz (red.)

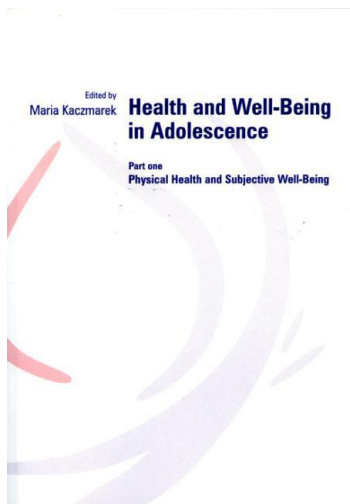
**Kieleckie Towarzystwo Naukowe
ALMAMER Wyższa Szkoła Ekonomiczna
w Warszawie Kielce-Warszawa
2010**

Pozytywne wskaźniki zdrowia dzieci i młodzieży kieleckiej

Andrzej Jopkiewicz, Agnieszka Przychodni, Agata Jopkiewicz, Katarzyna Krzystanek

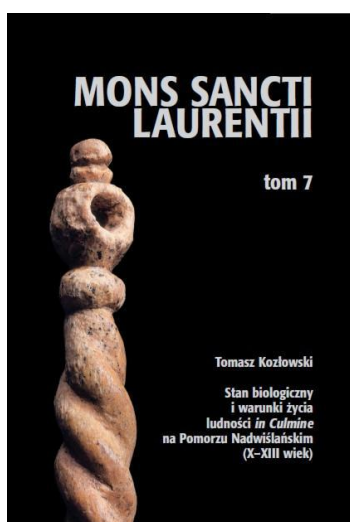
**Radom- Kielce
2011**

Health and Well-Being in Adolescence
Part one
Physical health and Subjective Well-Being

Maria Kaczmarek (red.)

Poznań: Bogucki Wydawnictwo Naukowe
ISBN 978-83-62662-67-8
2011

Stan biologiczny i warunki życia ludności in Culmine
na Pomorzu Nadwiślańskim (X-XIII wiek)

Tomasz Kozłowski

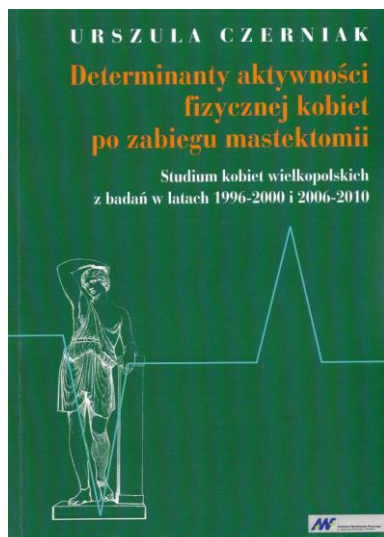
Studium antropologiczne. Mons Sancti Laurentii, t. 7, 2012,
Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika
w Toruniu, ISBN 978-83-231-2778-9

Wybrane elementy stylu życia poznańskiej elity
społecznej w aspekcie statusu społeczno-
ekonomicznego. Implikacje biologiczne

Anna Demuth

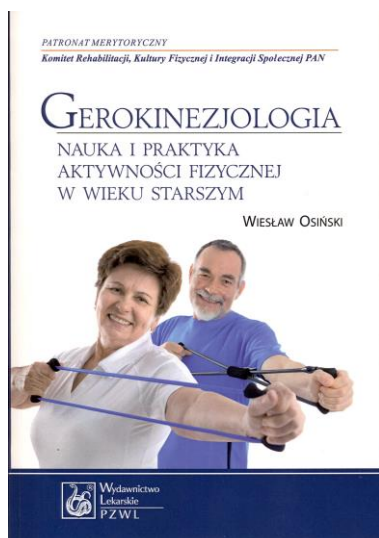
Wydawnictwo Naukowe AWF
Poznań 2013

Determinanty aktywności fizycznej kobiet po zabiegu mastektomii.
Studium kobiet wielkopolskich z badań w latach 1996-2000 i 2006-2010

Urszula Czerniak

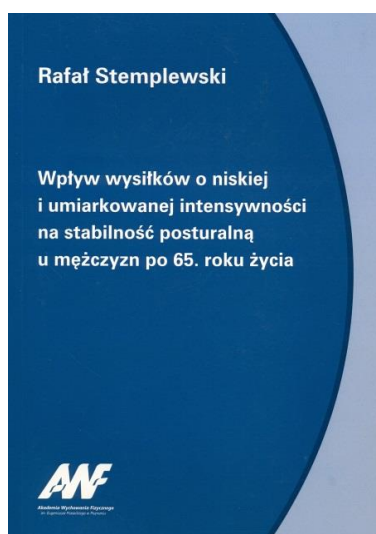
Wydawnictwo Naukowe AWF
Poznań 2013

Gerokinezyjologia.
Nauka i praktyka aktywności fizycznej w wieku starszym

Wiesław Osiński

Wydawnictwo Lekarskie PZWL
Warszawa 2013

Wpływ wysiłków o niskiej i umiarkowanej intensywności na stabilność posturalną u mężczyzn po 65. roku życia

Rafał Stemplewski

Wydawnictwo Naukowe AWF
Poznań 2013

PRZYPOMNIENIE

Na życzenie przypominamy:

SKŁADKI CZŁONKOWSKIE

Składa członkowska wynosi **50,00 zł (studenci i emeryci 25 zł) rocznie**.

Członkowie mogą wpłacać pieniądze skarbnikowi oddziału lub bezpośrednio na konto:

Polskie Towarzystwo Antropologiczne
ul. Umultowska 89, 61-614 Poznań
46 1090 2734 0000 0001 0863 3733

W ramach składki członkowskiej przysługuje prawo do korzystania z ulg podczas konferencji naukowych, nabywania po cenie ustalonej przez Zarząd Główny wydawnictw Towarzystwa i papierowy egzemplarz Anthropological Review. Studenci wszystkich stopni płacą połowę pełnej składki z prawem do korzystania z ulg podczas konferencji naukowych, nabywania po cenie ustalonej przez Zarząd Główny wydawnictw Towarzystwa i dostępem do elektronicznej wersji Anthropological Review.

INFORMACJE O KONFERENCJACH NAUKOWYCH

2015

XLV Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego

Poznań 16-18 września 2015 roku

Informacje dostępne pod adresem: www.ptantropologiczne.pl

W dniach 30 lipca do 1 sierpnia odbędzie się konferencja **Evolutionary Medicine Conference** w Institute of Evolutionary Medicine (IEM), University of Zurich (Switzerland).

Szczegółowy program konferencji jest dostępny pod adresem:

<http://www.iem.uzh.ch/evolmedconf2015.html>

W dniach od 8. do 10. września odbędzie się konferencja **Antropologicke Dny 2015** w Masarykovy Univerzity v Brně – Bohunicích (Brno, Czechy).

Informacje pod adresem mailowym: danafialko@seznam.cz (mgr Dana Fialova)

UŚMIECHNIJ SIĘ!

"Nothing yet... How about you, Newton?"
(*"Ciagle nic... Netwon, a co u ciebie?"*)

Owocnego lata!

Redakcja:
prof. dr hab. Maria Kaczmarek
Instytut Antropologii UAM Poznań
makac@amu.edu.pl

Skład i łamanie:
dr hab. Urszula Czerniak
Katedra Antropologii i Biometrii
AWF Poznań
czerniak@awf.poznan.pl

Autorom tekstów serdecznie dziękujemy
i liczymy na dalszą współpracę.
Uwagi prosimy kierować pod adres:
Katedra Antropologii i Biometrii
AWF Poznań
czerniak@awf.poznan.pl

Do przedostatniego podziękowania dołączamy nasze *selfie*
Poznań, 12. maja 2015 roku

